

Uvodnik

Andrej Bratuž

Pomen in vloga našega zborovskega petja

Ob pevski reviji Cecilijanka, ki se naglo bliža zlati obletnici, se nam ponujata v razmišljanje pomen in vloga zborovskega petja. Ni treba posebej poudarjati, da je za slovenskega človeka zborovsko petje ena najpomembnejših kulturnih dejavnosti. Če se omejimo na zamejski prostor, moramo poleg goriške Cecilijanke omeniti še tržaško revijo pevskih zborov Pesem jeseni, za otroške in mladinske zборе pa goriško Malo Cecilijanko in tržaško Pesem mladih. Zadnja leta se lepo uveljavlja višarska revija pevskih skupin, na Koroškem pa imajo že ustaljeno podobno revijo, kot so naše v Gorici in Trstu. Nad vsemi pa je, po obsegu in prostoru, v pomladanskem času revija Primorska poje, na kateri nastopajo zbori z obeh strani meje, in to v številnih krajih in dvoranah, kot da bi nas zares ne ločevala več nobena meja. Na omenjenih revijah nastopa skupno na tisoče navdušenih pevcev, ki morajo za vsak nastop žrtvovati veliko časa in truda.

Pevski zbori so vedno pomemben dejavnik v naši zgodovini kakor tudi v sodobnem življenju. V davni preteklosti, ko se je naša narodna zavest šele začela oblikovati, so prve velike prireditve vselej spremljali pevski zbori. Za velike cerkvene slovesnosti, pa ne samo takrat, so se domači zbori potrudili, da je bilo petje čim bolj ubrano in da je na primeren način spremljalo bogoslužje. Vse to velja še danes. Pevska kultura ima posebno vlogo med slovensko manjšino, ki živi na robu matične domovine, ker je izpostavljena tujim pritiskom in tujim kulturnim vplivom. Zborovsko petje je tu že v davni preteklosti budilo, branilo in ohranjalo narodno zavest v težkih časih, kakršni so bili začetki razširjenega kulturnega delovanja na prehodu iz 19. v 20. stoletje, mimo fašističnega preganjanja in raznarodovanja pa vse do današnjih dni, ko ni vedno vse tako, kot bi si želeli.

Zborovsko petje ne oblikuje v nas samo umetniško glasbenega čuta in plemenitih čustev, ampak nas, zlasti na tako množičnih prireditvah, navdaja z zavestjo, da na tem področju v ničemer ne zaostajamo za številčno močnejšimi sosedi, temveč jih celo prekašamo. Pevske revije imajo povezovalno vlogo in nudijo priložnost za medsebojno spoznavanje, druženje in sodelovanje. Kakor je v svojem zapisu na programih letošnje Cecilijanke podčrtal David Bandelli, omogočajo srečevanje, izmenjavanje mnenj, programov pa tudi gledanj in interpretacij. Zamejski zbori radi segajo po delih primorskih skladateljev in tako marsikatero skladbo rešijo pozabe ali pa nanjo opozorijo. Naše pevске revije so navadno posvečene kaki obletnici. Letošnja Cecilijanka je bila npr. posvečena stoletnici rojstva Ubalda Vrabca, prihodnje leto, ob stoletnici Gregorčičevega rojstva, pa bo večji poudarek na uglasbitvah njegovih poezij.

Med vloge zborovskega petja sodi tudi posredovanje slovenske pevске kulture neslovenskemu okolju. Nekateri zbori se uveljavljajo v širšem mednarodnem okviru (koncerti, tekmovanja), kar je priznanje za celotno slovensko kulturo.

Ob koncu še pozitivna ugotovitev, da zamejski zbori iz leta v leto napredujejo tako v glasovnem kot v interpretativnem pogledu. Njihova stalna rast dokazuje, da se tudi sami zavedajo pomembne vloge, ki jim jo nalaga pripadnost slovenski narodnostni skupnosti.

Foto DP

Trst in njegov "se ne da"

Predčasno božično razmišljanje

Ko mi šef suvereno ukaže pisati članek o Trstu "za na prvo" in to v času, ko se v mestu ne dogaja nič posebnega, kar bi bilo vredno dovtetne medijske spremljave, se najraje ozrem po bogati tržaški zakladnici imobilizma, ki ima ob vhodu zgovoren moto "se ne da"; slednji je v italijansko-tržaškem izvorniku sčasoma pridobil izrazito uspavalno melodijo "no se pol".

Tega ne storim iz pravega mazohističnega nagnjenja. Zrem vanjo zgolj zato, ker vem, da bom našel tako gmotno količino materiala, s katero bi lahko zapolnil kar nekaj strani našega časopisa.

Večkrat se sprašujem, ali pogojuje tovrstno pisanje osebna neoporečna politična in nazorska opcija, ki pelje v jasno odklonilno - in včasih neobjektivno - stališče, s katerega presojam početje sedanje tržaške občinske uprave. Prepričan pa sem vendar, da bi mene tudi v času Illyjevega županovanja pogojevala taka podtalna, in sicer prerojena sila, ki zakrije pogled s tančico vodotesnega pajčolana.

Nikogar ne bi hotel s temi besedami nadlegovati. Res pa je, da nam podobna mišljenja posredujejo tudi tisti, ki niso iz naših krajev, ki so pri nas, v kolikor jim to velevajo delovne obveznosti in ki bodo po vsej verjetnosti zapustili Tržaško po dolgem

ali kratkem časovnem obdobju. Ravno minuli teden so v tržaški kavarni San Marco predstavili Studijo, za katero je dala pobudo Triesteidea. Izvedenci so pri temeljnih raziskave izšli iz dejstva, da je Trst že vrsto let pomembno znanstveno in raziskovalno središče, ki daje možnost dejanskega razvoja zaradi gmotne in zgoščene prisotnosti raziskovalnih inštitutov na sorazmerno tesnem področju. Intervjuvanci, ki so pri raziskavi sodelovali, soglašajo z dejstvom, da jim nudijo službene izkušnje na našem robu velika zadoščenja. Kako pa ocenjujejo življenjske standarde našega mesta?

Večina trdi, da je življenje v Trstu v glavnem zadovoljivo, predvsem zaradi visokega nivoja turističnih in naravnih ponudb. Ko pa se spustimo iz okolice v mesto, se zadeva krepko spremeni: sodelujoči menijo, da socialna ponudba preveč prezira potrebe mlajših generacij, da je pomanjkanje zelenih pasov v mestu dokaj občutiti in da je kulturna ponudba precej pod pričakovanji, saj je soočanje s prebivalstvom oz. družbena integracija - sicer tudi zaradi lastnih delovnih obveznosti - skoraj neobstoječa.

Po razgovoru v domačem krogu bi k temu tudi sam še osebno dodal vse večjo umazanijo, ki se je naši koraki vsak dan

izogibajo, rastoč ter neomejen hrup raznoraznih vozil pa tudi izginotje nekaterih starih trgovin, ki so bile korenito usidrane v urbanem okolju in človeškem tkivu. Te besede ne piše oseba, ki bi rada "šla živet na vas" ali ker bi bila tarča starostne nestrpnosti do vsega in melanholije do preteklosti; podpisani se čuti namreč preveč meščan, da bi se odpravil kar tako na Kras, in v kolikor je tudi dovolj mlad, bi hotel v prihodnje prijetno uživati v središču svojega mesta v merah spodobnega in znosnega.

Verjetno se bodo ti znanstveniki in drugi prišleki - med katere gre šteti tudi mlade Zavoda združenega sveta, ki pa so v senci pod gradom vsaj očarani od devinskega sanjskega sna - vrnili domov za božične počitnice. Mi pa bomo v objemu burje že koprnili v iskanju daril po naših ulicah, osvetljenih z žarom božičnih luči, ki nam jih bodo kot običajno prižgali že veliko veliko prezgodaj, kot da bi nas nemi tkalci rotili k pospeševanju hirajoče mestne ekonomije, kot da omenjenih problemov ne bi bilo.

(Menda nekoliko pretiram, kajne? Sicer je vedno tudi prostor, ki pogojuje mišljenje. A ne...?)

Igor Gregori

Imenovanje

Dr. Anton Jamnik, direktor Zavoda sv. Stanislava, imenovan za novega pomožnega škofa

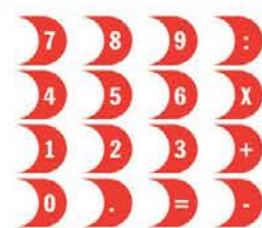
5

In memoriam

Tiho nas je za vedno zapustila znana kulturnopolitična delavka iz Tržiča Bernardka Radetič

6

DOBRO PRERAČUNAJTE

Banca di Cividale
BANCAGRICOLA KMEČKA BANKA

Italijanska notranja politika

Bo prihodnje leto res prelomno?

Prejšnji teden je tudi senatna zbornica odobrila reformo republiške ustave, s čimer se je izčrpal dolgi parlamentarni postopek, ki ga določa 138. člen temeljne listine italijanske republike. Kot že prej v poslanski zbornici je tudi v senatu prevladala logika glasovalnega stroja, saj je Berlusconi jeva vladajoča večina bila gluha za vse predloge opozicije. Proti predlagani reformi je poleg opozicije glasoval le senator Fischella, ki politično pripada Nacionalnemu zavezništvu. Ob tej priložnosti je izjavil, da tudi izstopa iz stranke. V senatu je zavzemal mesto podpredsednika. Reforma bo postala veljavna, če jo bodo potrdili volivci na referendumu, ki bo sredi prihodnjega leta. Ljudskega glasovanja ne bi bilo, če bi parlament reformo odobril z

dvotretjinsko večino svojih članov. O vsebini pravkar izglasovane reforme naj tokrat omenimo le tako

imenovano "devolucijo", ki pomeni predvsem prenos oblasti od središča države (to je Rima) na dežele. Slednjim

naj bi odslej bila priznana primarna zakonodajna oblast za področje zdravstva, šolstva in krajevno policijsko nadzorstvo. Glavni pobudnik "devolucije" je Umberto Bossi, ustanovitelj Severne lige, ki je od leta 2001 članica Berlusconi jeve vladajoče koalicije. Bossi je prejšnji teden spremljal potek zadnjega in odločilnega glasovanja s tribun za častne goste v rimskem senatu. Pred

dvema letoma ga je namreč zadela možganska kap in je zato moral prekiniti aktivno politično delo. Omeniti velja,

da za opozicijo kamen spotike pravzaprav ni "devolucija", ampak predvsem dejstvo, da se temeljna listina italijanske države spreminja, ne da bi se prej doseglo široko soglasje političnih sil v parlamentu in v celotni družbi. To je prišlo jasno do izraza med vso dolgo parlamentarno razpravo.

Ta teden je v rimski poslanski zbornici v razpravi finančni zakon, ki ga je prav tako z glasovi Doma svobosčin že bil odobril senat. Pristojni minister Tremonti ponavlja, da zakon, ki ga predlaga, povsem ustreza zahtevam, ki jih postavlja Bruselj, to je Evropska zveza. Njena pristojna komisija je zaskrbljena, ker Italija ne spoštuje sprejetih obvez, zlasti razmerja med javnim dolgom in domačim bruto proizvodom (BDP). Finančni zakon, ki ga predlaga Berlusconi jeva vladna in ga je že odobrila ena veja rimskega parlamenta, je naletel na odločen odpor v sindikalnih organizacijah, ki so zato oklicala celodnevno protestno stavko. Naletel je tudi na negotovanje in hude proteste pri občinskih in pokrajinskih upravah, češ da

predvideva znatno kletenje dolžnih državnih prispevkov, kar bo gotovo ohromilo

seveda ni mogel takoj zavrnuti predloga svojega podpredsednika, temveč le pripom-

delovanje krajevnih uprav. Prihodnje leto se bo v mesecu maju predsedniku republike Ciampi iztekel sedemletni mandat. Kot se čudno sliši, se je v zadnjih dneh v samem vladnem vrhu nenadoma sprožilo vprašanje njegovega naslednika. Podpredsednik vlade Fini je namreč izjavil, da bi po njegovem mogel biti dober predsedniški kandidat prav Ciampi. S tem je Fini očitno presenetil samega predsednika vlade Berlusconi ja, ki

nil, da je njegova zamisel odločno preuranjena. Proti Finiju so se takoj izrekli skoraj vsi vodilni politiki Severne lige, izjemo predstavlja le Bossi, ki je dejal, da gre za zamisel, ki je vredna premisleka. Leto 2006 bo v Italiji, kot znano, predvsem leto državnoborskih volitev, a bo tudi čas drugih izredno pomembnih odločitev. Najbrž se ne moti, kdor meni, da bo to leto celo prelomno.

DL

Šest milijonov priseljencev v Franciji

Vroči november v pariških predmestjih

Francija se je vpisala v evropsko zgodovino kot domovina znanih klasičnih načel "enakosti, bratstva in svobode", ki so se potem razširila in uveljavila v drugih državah na evropski celini in nato tudi v drugih deželah sveta. Zato je dolgo časa veljala kot vzor moderne države. Četudi se je do zadnjega tudi ona krčevito zavzemala za ohranitev svojih kolonialnih posesti (Indokina, Alžirija, Tunizija), pa je na svoje matično ozemlje dokaj odprto sprejemala priseljenke iz svojih kolonij ter jim brez po-

primerne zaposlitve in vključevanja v francoski družbeni sistem. Takšno diskriminirano stanje danes na lastni koži preizkušajo predvsem mladi in doraščajoči pripadniki številčno močnih priseljenjskih skupin in se čutijo diskriminirane glede zaposlitvenih možnosti in s tem vključevanja v normalno življenje. V začetku letošnjega novembra so v omenjenih predmestnih območjih izbruhnili izredno huđi neredi, ki so presenetili javnost in same francoske oblasti, tako da so

nad huđo socialno stisko, iz katere ne vidijo skorajšnjega izhoda.

Mladi pravijo, da kot severnoafriški in arabski priseljenki težko dobijo zaposlitev. Kljub lepo zvencim besedam o enakosti jih francoska družba dejansko diskriminira, ker se zaradi tega ne morejo vključiti vanjo. Tako priseljenki v predmestjih živijo naprej po svojih tradicionalnih pravilih in navadah, ki so jih prinesli s sabo iz Maroka, Alžirije in Tunizije. Francija jih je sicer svojas brez posebnih ovir sprejela, a razen državljanstva jim ni ponudila ničesar drugega. Prepuščeni so bili oziroma so še danes samim sebi, oblasti niso poskrbele za njihovo vključitev v tokove francoske stvarnosti, in to predvsem z nudenjem njim primerne zaposlitve. Nekoč hvaljena politika priseljevanja Francije se je tako na daljši rok izkazala za povsem nezadostno. Kaže, da so se francoske oblasti tega zavedele in priznavajo, da problem priseljenčev obstaja in da bo treba poiskati ustrežne rešitve. Ob tem naj povemo, da kljub posegu močnih policijskih sil nedavni neredi niso zahtevali človeških življenj.

sebnih težav podelila državljanstvo. V Franciji tako danes živi nad šest milijonov zunanjih priseljencev s francoskim državljanstvom, ki pripadajo vsaj trem generacijam, a se niso še toliko prilagodili francoski družbi, da bi se z njo lahko istovetili, a po drugi strani niso razvili kake svoje posebne identitete. Zaradi nizkega socialnega položaja so se omenjeni priseljenki naseljevali v glavnem na predmestnih območjih Pariza in drugih večjih francoskih mest. Večinoma živijo v velikih stanovanjskih blokih, manj pa je bilo zanje poskrbljeno glede

slednje bile prisiljene oklicati izredno stanje. Glavna značilnost sedanjih nemirov je bilo masovno uničevanje in sežiganje predvsem avtomobilov na ulicah. Računajo, da je bilo, v več kot petnajstih dneh zažganih od 15 do 20 tisoč vozil. In ta vozila so v večini primerov pripadala prebivalcem obmestnih naselij, to se pravi njihovim severnoafriškim rojakom. Kako naj si torej razlagamo takšno početje in v takšnem obsegu nad imovino sosedov, pripadnikov skupnosti, h kateri se sami prišteva? Logičnih razlag ni, ostaja samo nerazsodna jeza

Mnogo protestnikov pa so aretirali in se bodo morali zagovarjati pred sodniki. Poročajo, da je polovica aretiranih mlajša od šestnajst let. Mnogi od teh so novinarjem izjavili, da so se za protestne izgrede odločili, češ da nimajo česa izgubiti. Za zdaj ni razvidno, da bi izgrede vodila kaka organizacija ali navdihovala kaka ideologija. Mnogi udeleženci pa so v izgredu izjavili, da so s svojim nastopom želeli učinkoviti predvsem na sredstva javnega obveščanja, da o dogodkih čim bolj vidno poročajo.

Alojz Tul

Nemčija

Spodnji dom nemškega parlamenta je predsednico Nemške krščanske demokratske unije (CDU) Angelo Merkel minul tork potrdil za novo nemško kanclerko. Za Merklovo, ki je postala prva kanclerka v nemški zgodovini, je glasovalo 397 od skupno 612 navzočih poslancev bundestaga, je poročala STA. Izvolitev Merklove za novo predsednico vlade je bila pričakovana, saj ima koalicija konservativne unije CDU/CSU in socialdemokratov (SPD) v bundestagu 448 sedežev v 614-članskem parlamentu. Z 51 leti je Merklova najmlajša kanclerka doslej in prva, ki na najvišji položaj v Nemčiji prihaja iz nekdanjega komunističnega vzhodnega dela države.

Od nas je odšla
BERNARDKA RADETIČ
*Hvaležni smo ji za dragoceno delo,
ki ga je opravila za vso našo skupnost.*
SVET SLOVENSKEGA ORGANIZACIJ

Pretreseni in prizadeti ob nenadnem odhodu gospe **BERNARDKE RADETIČ**, predsednice goriške Pokrajinske konzulte za slovensko skupnost, izreka mo občuteno sožalje soprogno profesorju Karlu Mučiču in svojcem.
Draga Bernardka, ostala nam boš v najlepšem spominu kot nesebična in vztrajna delavka za tvorno sožitje in dosledno uveljavljanje pravic slovenske manjšine.
ČLANI KONSULTE
Žalovanju se pridružuje predsednik Pokrajine Gorica Giorgio Brandolin z odborniki in s pokrajinskim svetom.

Povejmo na glas

Cogne ali resnica o človeku

Na tem mestu smo že nekajkrat odločno izrazili prepričanje, da je prevelika in nikdar zaključena medijska pozornost v primeru tragičnih dogodkov nehumana. Anna Maria Franzoni je bila pred meseci za domnevni uboj triletnega sina Samuela obsojena na 30 let zapor, v zadnjem času pa je dvignil prah prizivni proces v Torinu, ki ga je spremljalo kar 150 novinarjev. Dejstvo je, da se je tragični dogodek zgodil 30. januarja 2002 in vse od tedaj Cogne od časa do časa spet prihaja na naslovno stran televizijskih in časopisnih novic. V kolikor se vsaj malo živimo v družino Franzoni in ne nazadnje v kraj, v katerem prebiva, se zavemo, da je tovrstna medijska aktivnost za vse prizadete pravo mučenje in to do tolikšne mere neusmiljeno, da je Anna Maria, tudi če je storilka dejanja, svojo kazen že zdavnaj odslužila. Toda ne, postopanje z njo je zakonito, mediji so v službi javnega mnenja, dogodek se na očeh vseh tako rekoč ritualno nadaljuje - vse je torej v redu in prav in nič ne more biti pri tem narobe. Zaradi vsega povedanega niti ne bi imelo smisla o stvari ponovno razmišljati, ko ne bi bilo mogoče v izjavah ljudi, ki so želeli biti navzoči na prizivnem procesu, zaslediti drugačnega zanimanja od tistega običajnega, ki je brezčutna radovednost najslabše vrste.

Na prizivnem procesu navzoče gledalce je namreč zanimalo, kaj se je v resnici zgodilo oziroma če je Anna Maria Franzoni zares morilka, kako da to z vsem prepričanjem zanika oziroma živi s takšnim dejanjem, kot

da nima z njim nič skupnega. Nemara se je javnost torej vprašala, kaj je človek, česa je vse zmogel in kaj je tisto, seveda v primeru dokazane ali priznane krivde, kar je v njem spodbudilo tako grozljiv korak. Ker je namreč šlo za detomor oziroma umor v ožji družini - in ta primer sploh ne bi bil edini - gre za bolezen, hipno nerazsodnost ali še kaj drugega? V kolikor gre za bolezen ali hipno nerazsodnost, je to olajševalna okoliščina, ki pa ničesar ne pojasnjuje. Zanimivo je, da Anna Maria Franzoni odločno zatrjuje, da je zdrava, kot da bi se možne obolenosti ali hipne nerazsodnosti sramovala. Tu smo že pri paradoksu: obolenost ali hipna nerazsodnost sta olajševalna okoliščina in splošna razlaga najbolj tragičnih dejanj, istočasno ju obtoženi odklanjajo. Kakšna je torej resnica o človeku, ni nemara v tem, da lahko dvigne roko nad najbližjega, ker je preprosto tudi ta zmoglost v njem, se pravi v vsakomer in ne samo v tistem, ki je dejanje storil? Kaj ni možno, da človek zaradi nakopičenih obremenitev vseh vrst lahko tako zelo obnemore, da iz njega izbruhne tisti del narave, ki je razdiralen, potem pa zaradi pretresenosti nad seboj in sodbe drugih vse skupaj potisne v dobesedno pozabo?

Anna Maria Franzoni je nemara prvič deležna prave pozornosti, saj bi vsi skupaj v svoje dobro preprosto morali odkriti izvir vseh strašnih dogodkov, med njimi tudi množičnega nasilja oziroma vojn, ki so le drugo ime za isto zamaščev.

Janez Povše

Otroci, razstave

Minuli teden smo na prvi strani našega tednika objavili sliko dijakov tretjih razredov Nižje srednje šole Ivan Trinko iz Gorice, ki so pod vodstvom ravnateljice Elizabete Kovic in profesorjev šli v center Bratuž in si tam ogledali razstavo sodobnega vrhunskega likovnega umetnika Safeta Zeca. Prav tako so si razstavo pod vodstvom ravnateljice Miroslave Brajnik in učiteljice ogledali razstavo osnovnošolci iz Gorice in iz Štandreža, ki jih je spremljal tudi učitelj likovne vzgoje Silvan Bevčar, tudi sam dober likovni umetnik. Na razstavi so si tako dijaki kot osnovnošolci ogledali slike, prisluhnili priložnostni razlagi, predvsem pa tudi spoznali različne likovne tehnike znanega umetnika, ki nagovarja s svojim pretanjenim umetniškim delom vsakogar, ki ima v sebi vsaj še nekaj lepega in dobrega, vsakogar, ki še zna pogledati vase in v sebi najti tiste stvari, ki naredijo sicer prozični vsakdan lepši in k vrednotam naravnano. Otroci in dijaki so razstavo zelo doživeto sprejeli, prav gotovo si jo bodo nekateri izmed njih zapomnili za vse življenje, še posebno tisti, ki se bodo v življenju srečevali z likovno in drugo umetnostjo. Ko sem se med obiskom otrok v centru Bratuž pogovarjal z učiteljico Mirko Bric, mi je zadovoljna povedala, kako je sama vesela, da je razstavo velikega umetnika videla, kot je tudi izrecno povedala, da otroci radoživ spremljajo stvari, za katere smo sicer odrasli večkrat (zmotno) prepričani, da jih ne zanimajo. Res je sicer, da se je učitelj Silvan večkrat moral pošteno utruditi, da je otroke umiril pred slikami na razstavi, a dejstvo je, da so imeli otroci učno uro, ki je sicer v šolskih klopih ne bi mogli imeti. Dijaki so bili v centru Bratuž bolj umirjeni, pozna se, da so starejši in sam sem bil iskreno vesel, da jih je spremljala ravnateljica s profesorji, med njimi so bile profesorice, ki niso skrivale navdušenja nad razstavo in njenim avtorjem. Veselo sem opazoval, da so profesorice tekmovala s svojimi dijaki v radovednosti in tudi v veselju, da so lahko v miru za uro na vrhunski razstavi. Te besede sem napisal iskreno vesel, ker sem bil sam udeležen pri pravi razstavi, ki je zares ni bilo lahko pripraviti, kot to vedo le tisti, ki so kdaj koli pripravili zahteven kulturni projekt, a predvsem sem bil vesel zato, ker sem videl v otroških očeh tiste lučke, ki jih že dolgo nisem, še posebej takrat, ko sem se z dvema otrokoma sam oddaljil in sem jima rekel, naj rahlo potipata bogate barvne nanose na Zecovo veliko platno. Ko sem kasneje to svetoval tudi ravnateljici Elizabeti Kovic, me je nejeverno pogledala in rekla, da se tega ne sme, a sem ji rekel, naj vseeno poboža platno, ker mi je sam umetnik rekel, da je sam vesel, ko vidi ljudi, ki se v njegova dela zaljubijo, jih morajo celo pobožati, da so jim le-ta bližja. "Ne bo zapiskalo?" se je pošalila ravnateljica. "Ne bo, ne!" sem rekel in pomislil na muzeje, v katerih se ne smeš nobenemu razobešenemu platnu niti približati, kaj šele, da bi se dotikal slike, ko že zazvoni alarm. "Šola ni samo pouk!" smo zapisali nad skupinsko fotografijo pred centrom Bratuž na prvi strani našega tednika. Ne, šola ni samo pouk, šola je več kot samo pouk. Obiskovanje razstav, gledališča, kina, mesta samega in vasi, tržnic in narave, cerkva in muzejev in še in še bi lahko našteval, vse to je šola in še več. Zato sem bil vesel, ko sem videl šolarje po dolgem času na razstavi, še bolj vesel pa Solnikov, ki jih prevečkrat pogrešamo povsod, še posebej pa na naših kulturnih prireditvah. Šola ni samo pouk! Šola je več. Šola je šola. Zato sem bil pred časom še bolj vesel, ko sem slišal za nek razred, da so v njem vsi otroci lepo vzgojeni in se zgledno obnašajo med seboj, z vrstniki in s profesorji tudi. Da znajo reči hvala in oprost. Da bi sicer lahko bili bolj šolsko uspešni, a da so lepo vzgojeni in se imajo med seboj radi. Sam pri sebi sem zadovoljno pomislil, da je to več kot vse odlične ocene pri matematiki, italijanščini in drugod. A se tega, na žalost, na glas povedati ne sme, ker...

paljk@noviglas.it

Prejeli smo

Glavno mesto skupne države na Kosovu

V dneh, ko slišimo o zameri Srbov predsedniku Drnovšku zaradi izjave glede samostojnosti Kosova, sem se spomnil svojega odprtega pisma Miloševiću, ob začetku gretja ozračja na Kosovu in po malem že tudi zaznavanja negativnih metastaz v celi Jugoslaviji, v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. V pismu sem mu predlagal preložitve glavnega mesta Republike Srbije v eno izmed kosovskih srbskih kulturnih središč. Srbe, ki so se umikali s Kosova pred turškim nasiljem v balkanske dežele, pa naj povabi k vrnitvi na Kosovu. Denar za ureditev novih naselij bi

prispevale (zlasti) takratne republike, iz katerih bi se Srbi prostovoljno izselili v predele Kosova, kjer je zgodovinsko znano, da so tam bivali, ali v pretežno danes še srbske kraje. Svetoval sem mu še, naj se v gospodarski in demokratični razvoj drugih republik in zlasti Slovenije ne vtika. Do danes je bila na Kosovu zamujena marsikatera priložnost za ohranitev celovitosti pokrajine in sožitje njenih prebivalcev. Vseeno se vsem v tej državi ponujajo podobne kompromisne možnosti, da bi eno od kosovskih mest postalo glavno mesto skupne države Srbije, Črne gore in

Kosova. Tako bi kompromisno uresničili želje po nedeljivosti sedanje države in neodvisnosti Kosova, kar poudarjata obe

strani. Še vedno ostaja možnost kritja stroškov preselitve izseljenih Srbov iz Hrvaške in Bosne, kar bi krile države, kjer ostaja njih premoženje. Za priselitev na Kosovu iz vsepovsod po svetu, kamor so pribežali, pa bi krila Srbija, skupno z mednarodno pomočjo. To bi bilo vsekakor cenejše kot vzdrževanje sedanjih mednarodnih vojaških enot v pokrajini. Za vse je svet dovolj bogat tudi na Kosovu, kjer čaka na ureditev zazidalnih parcel še veliko državnih lokacij in bo vrnjenim koscem na razpolago še veliko nepokošene trave - novih življenjskih razmer in uresničenja zgodovinskega sna: miru v ljudeh in med ljudmi.

Miran Mihelič

Prejeli smo
Kam z njimi

D ne 11. novembra letos je bila v Škrbini na Krasu spominska slovesnost, namenjena padalcem, ki so se v letih 1943 in 1944 spustili na primorska tla v okviru ameriških in britanskih vojaških letalskih enot. Zahodni zavezniki so po zajetju italijanskih vojaških enot na afriških bojiščih zajeli tudi vojake slovenske narodnosti iz Primorske, ki so bili vključeni v italijansko vojsko. Kot Slovenca so jih kmalu organizirali v posebne vojaške enote, seveda s pristankom slovenskih vojakov. Očitno je bilo zaveznikom povsem jasno, da so to vojaki iz tistih krajev, ki so bili italijanski državi priključeni in da so bili ti Slovenci kot italijanski državljani prisiljeni boriti se v italijanskih vojaških vrstah.

Te slovenske vojake so zavezniške enote urile kot padalce, ki so se nato spustili na okupirano ozemlje Primorske z namenom in nalogo, da bi pripravili vse potrebno za lažje osvoboditve Primorske izpod italijanske oziroma nemške vojaške zasedbe. Kot že znano, so mnogi od teh slovenskih rodoljubov po opravljenih nalogah "skrivnostno" za vedno izginiti, kmalu ob koncu vojne. Njim so se svečano poklonili domačini Kraševci in veliko ljudi iz raznih krajev Slovenije, prišli so tudi iz avstrijske Koroške in Italije. Spominske slovesnosti so se udeležili tudi predstavniki britanske vojske in civilne oblasti, ameriški vojaški ataše in še nekateri preživeli padalci. Slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel se je ob tej priložnosti v svojem spravljem nagovoru spomnil na žrtev na domači zemlji. Takrat me je spreletelo. Ni uradnih

številčnih podatkov o slovenskih vojaki, ki se niso vrnil s tujih bojišč. Spomnila sem se na svojega očeta, za katerega smo domači vedeli le to, da je moral, kot mnogi primorski Slovenci, na rusko fronto, od koder se ni več vrnil. Šele pred nedavnim je prišlo sporočilo, da je umrl 5. maja 1943 v ruskem ujetništvu v kraju Nekrilovo ob mestu Voronež. Svoji smo mu na domačem pokopališču postavili spominsko ploščo. Sprašujem se, če te umrle lahko štejejo med žrtve fašizma in nacizma. Ali niso ti slovenski fantje in možje bili prisiljeni na tuja bojišča? Živeli so na slovenskem ozemlju, a je bilo to priključeno tuji državi in so nato kot državljani te njej tuje države morali na razna bojišča. Mnoge slovenske vojake so poslali v prve bojne vrste, kjer so padli, že preden se je sploh doma razmahnilo odporiško gibanje in je bila organizirana NOB. Niso bile to prve žrtve fašizma in nacizma? Med njimi namreč ni bilo prostovolj-

cev. Njih trpljenje pa je bilo dvojno, zavedali so se, da se vojskujejo in umirajo za tujo državo, ki jim je bila sovražna. Italijani, na primer, se poklonijo vsem svojim vojnim žrtvam in ob tem tudi poudarjajo, da so to žrtve fašističnega režima brez izjeme, bodi, da gre za umrle po taboriščih, zaporih, v ujetništvu, padle v odporiškem gibanju ali na raznih bojiščih po svetu. Verjemite, dragi Primorci, dragi Slovenci, da žalost mater in žena za temi umrlimi ni bila nič manjša od žalosti mater in žena padlih partizanov. In otroci teh umrlih po tujih bojiščih niso bili nič manjši sirote od sirot padlih partizanov. Po zgledu vseh civiliziranih narodov in držav zaželimo tudi tem našim mrtvim po afriških, ruskih in drugih bojiščih spokojni počitek, doma pa jim postavimo obeležje, da ne bo za njimi izginita sled spomina. Bili so Slovenci.

Rudica Požar

Prejeli smo

Požigi, ki jih zgodovina ne pozna

Veliko napisanega v zvezi s požigi v Parizu, ne le v Parizu v Franciji, npr. v Delu in Sobotni prilogi Dela, kjer so tudi v pisnih bralcev napisali zelo veliko o terorizmu, se tokrat kažejo z velikimi požigi, ki jih zgodovina ne pozna, so vendarle napisani tako, da bolj ugibajo, kakšni so vzroki, da se to sedaj dogaja tudi "Evropi". "Evropa" je nekoliko zaspala. Že tedaj, ko so Amerikanci napovedali vojno terorizmu, so bila polna usta "Evrope", vendar le kot zaščita človekovih pravic, tudi teroristov, zato danes popoln kaos tudi v Evropi. Nihče od piscev v Delu in tudi v nekaterih drugih časopisih si noče priznati, da so tokrat tako zelo uničujoči protesti pravzaprav zarota muslimanov! To je nasilna širitev islama in nič drugega! Morda so tokrat izkoristili prav muslimani neurejene odnose vseh priseljencev v predmestjih večjih francoskih mest, ki pa se širijo tudi izven Francije. Muslimani, predvsem mladi, so radi sprejeli pozive iranskih vladarjev, bolje rečeno verskih fanatikov, ki pozivajo k uničenju Izraela in vseh, ki sodelujejo z Izraelci. Za teror v Evropi je sedaj velika priložnost za Al Kaido. Velika množica brezposelnih, v glavnem muslimanov v Franciji, so tokrat mladi, ki sledijo muslimanski zaprisegi islamu, po uničenju Amerike (ZDA), nato celega sveta, sedaj je nastopil pravi trenutek. Bin Lادنova teorija (ne glede, ali je ta še živ ali ne) in zadnje čase pozivi iranskih voditeljev so naleteli pri muslimanih na pozitiven odziv. Seveda bodo evropski voditelji porabili nekaj časa, da bodo ra-

zumeli, kaj se jim je zgodilo. Moje izkušnje, ki sem jih doživel v deželah, kjer vlada muslimanska ureditev, ali deželah, kjer se hitro širi islam, so take, da ima "islam" v mislih uničiti Ameriko, nato cel svet, nakar naj bi zavladal celemu svetu. Seveda je Izrael v prvi skupini, ki naj bi ga uničili. Tako teorijo sem poslušal že pred dvajsetimi leti in vse do sedaj, to se sedaj dogaja bolj javno, je na žalost za

manskih vodij, razen sedaj v blažji obliki v Jordaniji, ko je bilo pobitih največ Jordancev in seveda muslimanov. Sodelovanje Jordanije z Ameriko je tako bilo kaznovano. Kdo bo jutri na vrsti, se ne ve. Nekakšna vojna, ki se je razplamtela v Franciji, ne bo tako lahko ustavljiva, ker islam kot tak ne zna živeti na zahodu. Nikoli se ne bodo muslimani prilagodili zahodu iz preprostega razloga, ker

prenekatero "poznavalce" razmer še vedno neznanka. Morda je slišati nekoliko neresno in nemogoče, vendar tako je in taka teorija je splošno znana. Če za tem stoji "islam" v celoti, ne vem, je pa prav gotovo, da vsak samomorski napad, ti se dogajajo kar dnevno, so vsi razglašeni za sveto vojno proti nevernikom, proti zahodu, in v imenu Alaha! Na splošno nikoli niso taki teroristični napadi javno obsojeni s strani muslimanov.

Jim vera tega ne dopušča, razen če se ne bo demokratiziral islam, kar je malo verjetno. V današnjih dneh vsak dan zasledimo v časopisju, kako izganjajo muslimanske imame iz raznih držav Evrope, Avstralije idr., ki največkrat niti ne znajo jezika, kamor so bili poslani za opravljanje vloge pridigarjev za muslimane. Večinoma so bili določeni iz nedemokratičnih muslimanskih držav. Po Evropi hujskajo

tam živeče muslimane in jim grozijo, rezultat tega je tak, da po Nemčiji, celo proti svoji volji, že se pokrivajo tudi mlada dekleta, ker jim sicer zapovedujejo razni imami in jim že grozijo, da bodo kaznovane, če jih ne bodo poslušale. To so dejstva, katerim se tudi naši in tudi evropski "poznavalci" sedanjih razmer evropskega terorizma ali izogibajo ali jih ne poznajo. Če opazujemo samo Turčijo, ki se je začela demokratizirati že davnega leta 1923 in se zdaj poteguje za vstop v Evropsko skupnost, je zelo vprašljiva demokracija, ker je pravzaprav v Turčiji priznana le muslimanska vera, še ta dela razliko med verniki Sunitov, Šiitov in Alevov. Veliko dejstev bi lahko našteval, ki bi dokazovala, da je sedanje razdiralno razbojništvo posledica neurejenih življenjskih razmer v prenekaterih deželah Evrope, ki pa so prav zagotovo vzrok terorizma, ki ga izkoriščajo islamski verski, če mi je dovoljeno tako reči, fanatiki, ki spravljajo svet v obup, čeprav jim dolgoročno prav zagotovo ne bo uspelo. Upamo, da jim ne bo prišlo v roke kakšno močno orožje, kot je npr. atomska bomba, ki v prihodnosti ni izključena; tedaj se bo končno svet zavedal, kaj se dogaja, in ustavil teror nad nedolžnim ljudstvom ter bomo ponovno živeli v miru, tako kot sami želimo, v demokraciji, ki je za islam nekaj, kar ni združljivo z njihovo vero. Islamski teror pa bomo zares morali ustaviti, saj je tako krut, da zgodovina ne pozna tako masovnega ubijanja, celo ubijanja ljudi z ljudmi, kot se je zgodilo ob napadu na dvojčke v ZDA. Trgi, šole, vlaki, avtobusi, hoteli, gledališča in kraji, kjer se zbira veliko število ljudi, pa naj bi bili varni, zato moramo ustaviti teror. Najdobe nevarnega streliva med drugimi zadnje čase tudi v Sloveniji, neglede, za koga je tako razstrelivo bilo namenjeno, potrjujejo moje trditve.

Slov Štokelj

Duhovniki pomagajo vsem. Pomagaj vsem duhovnikom.

39 tisoč škofijskih duhovnikov vsak dan oznanja evangelij po župnijah med ljudmi in nudi vsem ljubezen, tolažbo in upanje.

Da bi lahko nadaljevali svoje poslanstvo, potrebujejo tudi tvojo konkretno pomoč: prispevek za vzdrževanje duhovnikov.

Te darove zbira Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero), ki jih razdeli med vse duhovnike, zlasti med tiste, ki delujejo v najbolj potrebnih skupnostih in bodo tako lahko računali tudi na velikodušnost vseh.

Če želiš vedeti, kako lahko prispevaš svoj dar, kliči brezplačno številko **800.01.01.01**

Darovi za vzdrževanje duhovnikov. Podpora številnim za dobro vseh.

Svoj prispevek lahko nudiš na štiri načine:

- Poštni tekoči račun št. 57803009
- Kreditne kartice: s kartico CartaSI in s klicem na brezplačno telefonsko številko 800.82.50.00 ali prek interneta na naslovu www.sovenire.it
- Bančno nakazilo na glavnih italijanskih bankah
- Neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Sostentamento Clero) v svoji škofiji

Prispevki so odtegljivi:

Kdor želi, lahko svoje prispevke Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero) v znesku do največ 1032,91 evrov letno odbije od celote svojih prihodkov za izračun davčne prijave Irpef ter povezanih deželnega in občinskega dodatka.

CHIESA CATTOLICA - CEI Conferenza Episcopale Italiana

Pomembna novost v slovenski Cerkvi

Dr. Anton Jamnik imenovan za pomožnega ljubljanskega škofa

Papež Benedikt XVI. je v torek, 15. novembra 2005, za novega ljubljanskega pomožnega škofa imenoval dr. Antona Jamnika. Dr. Anton Jamnik se je rodil 27. julija 1961 v Ljubljani, sicer pa je doma iz župnije Dobrepolje - Videm pri Ribnici na Dolenjskem. Osnovno šolo je končal leta 1976 v Grosupljem, nato pa se je vpisal na gimnazijo Josipa Jurčiča v Stični, kjer je leta 1980 tudi maturiral. Po odsluženem vojaškem roku se je leta 1981 vpisal na Teološko fakulteto v Ljubljani in diplomiral leta 1987. Dne 29. junija 1987 ga je ljubljanski

mašniškem posvečenju ga je imenoval za kaplana v Kočevju. Od leta 1990 do 1994 je bil nadškofijski tajnik v Ljubljani. V tem času je pri katedri za filozofijo Teološke fakultete Univerze v Ljubljani nadaljeval magistrski študij in leta 1993 zagovarjal magistrsko nalogo z naslovom Sveto med transcendo in imanenco v sodobni slovenski filozofski misli. Naslednje leto je bil izvoljen in imenovan za asistenta pri katedri za filozofijo Teološke fakultete Univerze v Ljubljani. Istega leta se je preselil v Zavod sv. Stanislava, kjer je na škofijski

doktorski študij in ga zaključil leta 1997 z disertacijo Rawlsov poskus etične utemeljitve liberalizma pod mentorstvom prof. dr. Antona Stresa in somentorstvom dr. Cyrila Barretta s Campion Halla na Univerzi v Oxfordu. Od leta 1997 je docent za filozofijo na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani. Leta 1996 je bil imenovan za člana Republiške kurikularne komisije za filozofijo, od januarja 2002 pa predsednik Republiške maturitetne komisije za filozofijo. Od leta 1995 do leta 2000 je bil odgovorni urednik revije Tretji dan, krščanske revije za duhovnost in kulturo. Od ustanovitve dalje (od leta 1993 do leta 1997) je bil tajnik Mešane krovne komisije katoliške Cerkve in Vlade republike Slovenije. Leta 1997 je postal mladi član Evropske akademije znanosti in umetnosti s sedežem v Salzburgu. Julija 2000 ga je ljubljanski nadškof in metropolit msgr. dr. Franc Rode imenoval za direktorja Zavoda sv. Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano. Od avtorskih del je njegova najpomembnejša knjiga Liberalizem in vprašanje etike, ki je leta 1998 izšla pri Novi

reviji. S področja etike in družbenih vprašanj je objavil tudi nekatere druge razprave: Trstenjakovo etično pojmovanje človeka, Med vrednotami in liberalizmom, Postmoderna etična perspektiva, Strpnost - krepost za nove čase, Evropa išče svojo dušo, Propad totalitarnih ideologij in družbeno-moralna kriza itd. Nekajkrat je predaval na Teološkem tečaju za študente in izobražence oziroma na Nikodemovih večerih v Ljubljani in po drugih mestih po Sloveniji; julija 2000 je imel predavanje na Evropskem srečanju katoliških pedagogov z naslovom Učitelj pred izzivi časa, dvakrat je predaval v Dragi, sodeloval pa je tudi na znanstvenem simpoziju v Rimu.

nadškof in metropolit msgr. dr. Alojzij Šuštar v Ljubljani posvetil v duhovnika. Po

klasični gimnaziji poučeval verouk in kasneje tudi filozofijo. Nadaljeval je

Pisatelj Žarko Petan o predsedniku nekdanje Jugoslavije Vodilni komunist Josip Broz Tito naj bi bil na skrivaj goreč katolik

Znani slovenski pisatelj, satirik in gledališki umetnik Žarko Petan je izdal novo knjigo o nekdanjem voditelju jugoslovskega komunizma in bivše skupne države Jugoslavije. Delo pa še ni dostopno bralcem oz. javnosti. O Titu je sicer izšlo že veliko najrazličnejših zapisov, eden od raziskovalcev maršalovega življenja pa je tudi Žarko Petan. Nova knjiga ima naslov Čudovito življenje Josipa Broza Tita. Domnevno vsebuje podatke, ki so bili doslej neznani oz. skriti. Pisatelj ugotavlja, da naj bi bil Tito prikrit katolik, čeprav je v javnosti veljal za brezverca (ateista).

Na Hrvaškem imajo odkrite slovenskega književnika za senzacionalno, saj gre po njihovem za neverjetno novico. Žarko Petan je v svoji novi knjigi zapisal, da je Josip Broz februarja 1980, ko je umiral v ljubljanskem kliničnem centru, želel govoriti z duhovnikom. Cerkev naj bi s nalogo zaupala Frančku Križniku, ki je bil znan nasprotnik ateizma. Križnik naj bi se napotil v Klinični center, vendar ga pripadniki Titove varnostne službe niso pustili v njegovo bližino. Šele potem ko je Tito ponovil svojo željo, so duhovnika znova poklicali. Franček Križnik se je vrnil in s Titom domnevno

opravił dolg pogovor. Mesec dni pozneje je omenjeni duhovnik študijsko odpotoval v Nemčijo, kjer je umrl v prometni nesreči, ki se je zgodila v nejasnih okoliščinah. Pisatelj sedaj meni, da je udbovska struktura Kosa (jugoslovske vojaške protiočveševalne službe) hotela zgodbo o omenjenem sestanku v Kliničnem centru za zmeraj "utišati". Žarko Petan ob tem poudarja, "da nikoli ne bomo vedeli, kaj se je v resnici dogajalo, nihče ne ve, kdo ima prav. Sam o tem, kaj je resnica, ne pišem, objavil sem le podatke, ki so mi jih posredovali viri." Časnik Dnevnik v Ljubljani je

poročal, da je Petan podatke o tem, da je Tito na smrtni postelji obiskal duhovnik, Franček Križnik dobil v domačem poštnem nabiralniku. Pismo je bilo anonimno in naslovljeno z "Dopolnilo h knjigi Veseli diktator (tako se imenuje prva Petanova knjiga), ki opisuje Josipa Broza Tita. Odločil se je, da to vključi v omenjeno novo knjigo o Titovem življenju. Konkretnih dokazov med pisanjem knjige, ki bi potrdili anonimne namige, ni našel. Pred nekaj dnevi pa se je izkazalo, da na Švedskem živi neki Slovenec, čigar sestra je leta 1980 delala v Kliničnem centru kot medicinska

sestra. Ona naj bi obisk duhovnika Križnika pri Titu potrdila." Po pisanju ljubljanskega časnika Dnevnik o tem, da naj bi bil Josip Broz Tito prikrit vernik in krščanski mistik, pričajo tudi drugi viri. Med drugim dejstvo, da na njegovem grobu v Hiši

cvetja v Beogradu ni rdeče petrokroke zvezde, ki je glavni simbol komunistične ideologije, katere "prvi mož" in vodilna sila je bil prav Tito. Zagrebški časopis Večerni list meni, da se kaj takega ne bi moglo zgoditi naključno in da je moral Tito rdečo zvezdo izrecno prepovedati, in sicer iz tehtnega razloga. Hrvaški mediji omenjajo tudi nekaj prič, ki jim je Josip Broz Tito ob raznih priložnostih in pripetljajih dal vedeti, da je katolik in Hrvat. To, da obstaja veliko podatkov, ki pričajo, da je bil Tito veren, naj bi v pogovoru za časnik Dnevnik potrdil tudi pisatelj Žarko Petan, saj je to ugotovil tudi sam, in sicer na podlagi preiskovanja Titovega življenja in celo osebnih izkušenj. Vse to so v času Titove vladavine zamolčali, ker se o tem v t.i. svinčenih časih ni smelo govoriti. Zdaj pa je vse priplaval na površje. **M.**

Evangeliji
Viljem Žerjal

1. ADVENTNA NEDELJA

Iz 63, 16b - 17. 19; 64, 2b - 7; Ps 80; 1 Kor 1, 3 - 9; Mr 13, 33 - 37

Adventni čas je en sam klic po Bogu in k Bogu. Boga namreč rotimo, naj vendar pride v ta naš svet. Naj nas ne prepusti moči naše krivde (Iz 63, 6). Dopustil pa je, da smo zašli z njegovih poti. Zakrknil nam je srce, da se ga ne bojimo (Iz 63, 17). Saj ljudje lahko živimo tako, kakor da bi Boga ne bilo (v. 6).

Moč greha je v nehvaležnosti, ki ne priznava Boga. Sicer ga človek v svoji površnosti kliče za očeta, a ne prejema, ne doživlja njegovega imena (v. 19), ki pomeni blagoslov.

Zato smo potrebni prenov, spreobrnitve. Potrebujemo umirjenja. Gremo vase. Pozorno poslušamo Boga. Zlasti nedeljsko bogoslužje naj bi se bolj odprlo poslušanju Božje besede. Zaradi tega prihajamo radi k

zornicam, četudi so dejansko večernice. Vendar klic po Bogu bo predrl nebo (v. 19). Gospod bo stopil dol v našo revščino ter jo bo obogatil. Okrepil nas bo. Vlil bo novega upanja, novih moči. Tudi adventni venec nas bo stalno spominjal na resnico, da smo namreč od Boga; nismo slučajen proizvod kdo ve kakšnih sil ali golega slučajja. Pač pa vemo, da smo otroci nebeškega Očeta. To naj nam govori prva sveča na vencu. Druga pa razkriva Očetovo voljo po odrešenju nas ljudi. Saj nas je Bog ustvaril po svoji podobi, po Sinu. Ta je v določenem času postal eden izmed nas zato, da bi nas obrnil k Očetu.

Tretja sveča pa nam govori o brezmejni Božji ljubezni, ki ga je gnala v strašno smrt zato, da bi nas rešil večne smrti.

Četrta pa nas opominja, naj vsak trenutek veselo pričakujemo srečanje z največjo skrivnostjo, z Bogom, ki nas sodi po ljubezni. Zato bo razkril ljubezen ali trdosrčnost nasproti sočloveku. Zornice nas bodo polagoma poglobljale v

vero in ljubezen ter v veselje, ki rastejo iz pravičnosti. Priznavamo pa svojo grešnost, saj se ne držimo vedno Gospodovih poti. "Vsi smo postali kakor umazane, vsa naša pravična dela so kakor umazana obleka. Vsi smo oveneli kakor listje, naša krivda nas je odnesla kakor veter" (v. 4 - 5). Prerok izpove krivdo nas vseh: "Nikogar ni, ki bi klical tvoje ime, ki bi se prebudit, da bi se te držal, kajti skril si svoj obraz pred nami" (v. 6).

Advent naj zato izprosi milost gledanja Božjega obličja: "Tebi pravi moje srce: Išči te moje obličje" (Ps 27, 8 - 9), kar je isto kot priznati Boga za očeta; vsi smo namreč delo tvojih rok" (v. 7). Prirčnost in domačnost, ki je pravi odnos do Boga, naj premagata prekletstvo izvirnega greha. Nam ju je podaril Jezus z očenašem (Mt 6, 9; Jn 5, 20 - 22; 14, 10 - 11). Zato v tem adventu ponavljajmo pogostoma: "Ti, Gospod, si naš oče, naš odkupilj iz davnine ti je ime" (Iz 63, 16).

Psalm pa nam govori: "Poživi nas, da bomo tvoje ime klicali" (Ps 80, 19).

Apostol Pavel podkrepi dar zveze - občestva, v katero smo poklicani zato, da živimo tesno povezani s "Sinom Jezusom Kristusom, našim Gospodom" (1 Kor 1, 9). Tako želi Korinčanom "milost in mir od Boga, našega Očeta, in Gospoda Jezusa Kristusa" (v. 3). In ne pozabi hvaležnosti Bogu za dar Jezusa Kristusa. Jezus je povsod prisoten, "v vsej besedi in v vsem spoznanju" (v. 5). On je veliko pričakovanje razodetja njegovega dne (v. 7 - 8).

Advent želi zavzetosti za Gospodov dan, da ga namreč tudi mi pospešujemo v sodelovanju z Bogom, z zavzetostjo za pravičnost, saj je zaupal vsakemu določemo oblast in opravilo. Odgovorni smo v vesti, ker nas trenutno gospodar ne nadzira, saj je odpotoval za nedoločen čas, a ob koncu bo zahteval obračun. To bo lahko "zvečer, opolnoči, ob petelinjem petju ali ob zori" (Mr 13, 35).

A vedno priporoča čuječnost, treznost, pamet. Obenem nam daje vso pomoč: Božjo besedo, sv. mašo, svete zakramente, zgled življenja za druge.

Obvestila

ŠZ OLYMPIA sporoča, da poteka v društveni telovadnici na drevoredu XX. septembra 85 v Gorici vadba splošne telesne vzgoje za zrela leta in tretjo mladost. Informacije in vpisovanje med urami vadbe vsak torek in petek med 16. in 17. uro ali na tel. 335 5952551 (Damijana Češčut).

KD Sabotin bo imel v gosteh v nedeljo, 27. novembra t.l., mešani pevski zbor sv. Jakob župnije Kalobje (Šentjur). Zbor bo pel pri sv. maši v Štavraru ob 11. uri. Sledil bo krajši koncert.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško obvešča člane, da je novi društveni sedež na korzu Verdi 51/int. v Gorici, v pritličju notranje zgradbe (poleg dvorišča). Urad je odprt ob sredah od 10. do 11. ure.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja tradicionalno silvestrovanje v sredo, 28. decembra, v Vipavskem hramu. Srečanje bodo poleg primerne večerje in vesele glasbe obogatili srečelov, zabavne točke in slovo od leta 2005. Informacije in prijave na tel. 0481 882024 ali pri poverjenih. Na račun 20 evrov.

Darovi

V spomin na dragega Ivota Jazbarja darujeta Vera in Zdenko 50,00 za cerkev v Pevmi in 50,00 za igrišče v Pevmi.

Za misijon p. Kosa: N.N. iz Rupe 25,00 evrov.

Za cerkev v Rupci: Felicita Čotar iz Gorice 50,00 evrov.

Za cerkev na Peči: Danila Čevdek v spomin na Ivana Binika 30,00; svojci v spomin na moža in očeta Ivana Binika 100,00 evrov.

Za cerkev na Vrhu: družina Marije Devetak v njen spomin 100,00 evrov.

Sožalje

Goriška Mohorjeva zadruga izreka ob težki izgubi **Bernardke Radetič** globoko sožalje svojemu članu Karlu Mučiču. Sožalje tudi vsem njenim

sorodnikom.

Odbor Zveze slovenske katoliške prosvete iskreno sočustvuje s svojim članom Karlom Mučičem ob prerani smrti drage žene **Bernardke Radetič**. Obenem izreka sožalje njenim sorodnikom.

Ob izgubi **Bernardke Radetič** izrekamo Karlu Mučiču in vsem bližnjim iskreno sožalje. Svet slovenskih organizacij ob prerani smrti **Bernardke Radetič** izreka Kulturni center Lojze Bratuž iskreno sožalje svojim.

Slovenska skupnost Gorica sočustvuje s Karlom Mučičem ob prerani izgubi drage žene **Bernardke Radetič**.

Izgubili smo veliko borko za pravice Slovencev na Laškem, še posebej v Trzinu. Spominu na **Bernardko Radetič** se klanja Mirko Špacapan, deželni svetnik Slovenske skupnosti.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 25.11. do 1.12.2005)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 25. novembra (v studiu Andrej Baucon): V diskoteki 103 z Andrejem: domače viže, zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta.

Ponedeljek, 28. novembra (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: moderna glasba, zanimivosti in obvestila.

Torek, 29. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 30. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Srna, gibka prebivalca naših gozdov. - Izbor melodij.

Četrtek, 1. decembra: Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

In memoriam

Tiho nas je zapustila Bernardka Radetič

Našo javnost je minulo nedeljo prizadela vest, da je za vedno odšla znana kulturna in politična delavka iz Trziča Bernardka Radetič.

Cecilijanka je v nedeljo popoldan v centru Bratuž v Gorici minila v znamenju šepetanja in vest, da je Bernardka umrla, se je hitro razširila med nami.

Odšla je tiho po neozdravljivi boleznini, ki jo je skrbno prikrivala v javnosti, samo nekaj dni pred smrtjo je odšla v bolnišnico, kjer je umrla v nedeljo po enajsti uri.

Bernardko Radetič smo cenili in poznali vsi. Cenili smo jo vsi zaradi njene pregovorne delavnosti, odločnosti in tudi trmatega vztrajanja, ki ji je omogočilo, da je naredila velike stvari za našo narodno skupnost na Trziškem. Pogrešali jo bomo mi, še bolj pa jo bodo pogrešali v Trzinu in širše v Laškem, kjer si je z možem Kar-

lom Mučičem ustvarila dom, predvsem pa je dobesedno iz nič naredila aktivno krajevno slovensko kulturno društvo Trzič, ki je zadnja leta zelo razgibalo dejavnost med Slovenci in ne samo med Slovenci v Trzinu in okolici. Tega so se takoj zavedli v skladu Dušana Černeteta in ji leta 2000 podelili Černetovo nagrado.

Umrla je dobesedno sredi dela, tik pred izidom je knjiga Slovenci v Laškem z italijanskim podnaslovom Cenni storici sulla comunità slovena nel Monfalconese. V knjigi, ki jo je uredil Vlado Klemše, a si jo je prav ona zamislila in tudi poskrbela, da je šla knjiga v tisk, vanjo je tudi prispela zapis, bo ostala otipljiva

sled njenega dela na narodnostnem področju. Bernardka Radetič je umrla v 54. letu starosti. Rodila se je 21. maja 1952 v Sabličih materi Viktoriji Petelin in očetu Jožefu Radetiču iz Medje vasi. Bila je dvanajsti otrok, imela

pokoj. Pa ni mirovala, nasprotno, odločila se je za kulturni in politični aktivizem na vseh področjih, predvsem pa se je z vsem srcem in z vso močjo posvetila prebujanju narodne zavesti na Trziškem.

Njej gre zasluga, da se je trziška občina odločila za zaščitni zakon, njej gre zasluga za tikanje vezi med italijanskim večinskim narodom in Slovenci v Trzinu. Od začetka leta 2002 je bila predsednica konzulte za Slovence pri goriški pokrajinski upravi, pokrajinski svet se ji je v ponedeljek poklonil v slovenskem jeziku in z minuto molka, o njej sta na seji spregovorila odbornik Marko Marinčič in svetovalec David Grinovero. Bernardka je dosegla veliko stvari za vso našo skupnost na Trziškem, tudi posebno "okence" za Slovence v Trzinu, prevod občinskega statuta v slovenski jezik.

Bila je redna sodelavka našega tednika.

Z njenim odhodom v večnost smo vsi izgubili veliko, njen zgleď naj pomaga nadaljevalcem njenega dela na Trziškem in ne samo tam!

je sedem sester in štiri brate. V Gorici je končala slovensko učiteljsko, v Ljubljani je študirala logopedijo. Že mlada je poučevala na slovenskih šolah, huda bolezen in presaditev ledvic sta jo leta 1990 prisilili v predčasni

Nova pomembna pridobitev za Slovence v Gorici Elektronske izkaznice odslej tudi s strešicami

Na matičnem uradu na goriški občini so v ponedeljek, 14. novembra, predstavili prijetno novost, ki je zelo pomembna za vse pripadnike slovenske manjšine v Italiji. Elektronske osebne izkaznice, na katerih se lahko zapišejo slovenska imena s strešicami, so namreč pomembna pridobitev na poti k polnopravnemu priznavanju pravic sovenske manjšine v Italiji. Prvi goriški občani, ki se s pridobitvijo lahko ponašajo, so občinski svetnik Božidar Tabaj in svetnica Nataša Paulin ter goriški predsednik SKGZ Livio Semolič.

Goriška občinska uprava si je pred dvema letoma prevzela nalogo, da izdela programske opremo za pisanje šumevcev, ki jih italijanski jezik ne pozna. Pomemben dosežek je posledica usklajenega delovanja občine, notranjega ministrstva, informacijske družbe INSIEL, ki deluje na deželni ravni, in rimske univerze Tor Vergata. V prvi vrsti so bili pri tem projektu izpostavljeni odborniki Damijan Terpin in Maurizio Di Matteo ter

njnuna naslednika Mara Černic in Giuseppe De Martino.

Na predstavitvi sta spregovorila

bližnji prihodnosti. Omenila je neizvajanje zaščitnega zakona ter izpostavila, da bodo na občinski

Foto Bumbaca

tudi odbornika Giuseppe De Martino in Mara Černic, ki je poudarila pomen novih izkaznic ter se nato osredotočila na načrte v

ravnih v Gorici zdaj vrsti dvojzložna občinska potrdila in dvojzložne osebne izkaznice.

Ob pridobitvi elektronskih izkaznic s šumevci smo odbornico Mara Černic prosili za izjavo. Černičeva se je navezala na izvajanje na tiskovni konferenci in dejala, da gre za doseg pomembnega cilja za vse Slovence v Gorici. "Včasih sicer stvari trajajo nekoliko dlje, moramo pa biti potrpežljivi. Če se posameznih zadev lotimo resno, lahko vse izpeljemo," je sklenila svoje razmišljanje Mara Černic. Damijan Terpin, deželni tajnik SSK in bivši odbornik na goriški občini, je bil z ugodnim razpletom okoli elektronskih izkaznic tudi zelo zadovoljen: "Gre za nov korak naprej pri uveljavljanju naših pravic, kar je za Brancatijevo upravo že stalnica.

Terpin, Silvan Primozič, Marjan Sosol ter Aleš Waltritsch, predsednik občinske konzulte Igor Komel ter pokrajinska predsednika krovnih organizacij, za SSO Janez Povše, za SKGZ pa Livio Semolič.

Že dan po uradni predstavitvi elektronskih izkaznic s strešicami v Gorici je tudi Peter Močnik, tržaški pokrajinski tajnik, na tržaški občini sprožil pisanje, kdaj bo osebne izkaznice z ustreznimi diakritičnimi znaki mogoče dobiti tudi v Trstu. V odgovoru ustreznemu občinski službi Močniku lahko razberemo, da je tržaška občinska uprava v sredo, 15. novembra, naslovila na notranje ministrstvo prošnjo za namestitev programa, ki je bil predstavljen v Gorici.

AC

Ob smrti **BERNARDKE RADETIČ** izražamo možu Karlu Mučiču in ostalim sorodnikom iskreno sožalje.

Ohranili jo bomo v toplem spominu.

Uredništvo in uprava Novega glasa

KULTURNO ŠPORTNO IN REKREACIJSKO DRUŠTVO TRZIČ, SLOVENSKO KULTURNO REKREACIJSKO DRUŠTVO JADRO in ŽENSKI PEVSKI ZBOR IZ LAŠKEGA

izrekaajo občuteno sožalje možu Karlu in svojcem ob nadse boleči izgubi naše drage **Bernardke Radetič**,

ustanoviteljice in prve predsednice društva Trzič ter vsestranske pobudnice slovenskega družbenega delovanja v Laškem

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2005
Gledališka skupina KD Svoboda Izlake
Roderich Benedix

ZAKONSKE ZMEŠNJAVE

Sobota, 26. 11. 2005, ob 20. uri

Župnijska dvorana Anton Gregorčič, Štandrež

Prodaja vstopnic pri blagajni župnijske dvorane pol ure pred predstavo

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabi na predstavitev

KNJIŽNE ZBRKE ZA LETO 2006

v ponedeljek, 28. novembra 2005, ob 18. uri
v galeriji Ars nad Katoliško knjigarno v Gorici

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE v sodelovanju z župnijo sv. Andreja in PROSVETNIM DRUŠTVOM ŠTANDREŽ

prireja

POKLON TONETU KRALJU

ob 30-letnici smrti

- Nagovor dr. Verene Koršič
- Glasbeni del, Baročni duet

Franc Kosem, trobenta
Marjo Perespegi, orgle

Torek, 29. novembra 2005, ob 20.30
Župnijska cerkev sv. Andreja v Štandrežu

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

prireja

odprte fotografske razstave del

VIKTORJA SELVE

Spodnja dvorana župnijskega doma Anton Gregorčič Štandrež, sredo, 30. novembra, ob 20.30

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

V Kulturnem centru L. Bratuž na pobudo ZSKP

Letos že 47. izvedba zborovske pevske revije Cecilijanka

Foto DP

Kulturni center Lojze Bratuž je bil v soboto in v nedeljo, 19. in 20. novembra, prizorišče že tradicionalne Cecilijanke, ki je letos bila že 47. po vrsti. Prireditve na pobudo Zveze slovenske katoliške prosvete je potekala v dveh večerih, ki sta na odrske deske velike dvorane privabila lepo število zborov iz Goriške in Tržaške, pa tudi iz Koroške in Slovenije. Nastopilo je šestnajst zborov. V soboto so občinstvu v centru

Bratuž peli MePZ Podjuna - Pliberk (zborovodja Anja Kapun), Vokalna skupina Sovodnjska dekleta - Sovodnje (zborovodja Sonja Pelicon), MePZ Rado Simoniti - Dobrovo (zborovodja Patricija Pečar Kumar), MoPZ Fantje izpod Grmade - Devin (dirigent Ivo Kralj), MePZ Štandrež (dirigent David Bandelli), MePZ Čepovan (zborovodja Maja Klanjšček) in MePZ Lojze Bratuž - Gorica (dirigent Bogdan Kralj).

Nedeljski koncert so oblikovali MePZ Podgora (dirigent Mirko Špacapan), MoPZ Mirko Filej - Gorica (dirigent Zdravko Klanjšček), MePZ Mačkolje (zborovodja Andreja Štucin), MoPZ Štmaver (zborovodja Nadja Kovic), MePZ Aesontium - Špeter ob Soči (zborovodja Andrea Gon), MePZ F. B. Sedej - Števerjan (dirigent Mirko Ferlan), MoPZ Akord - Podgora (dirigent Mirko Špacapan), MePZ Rupa-Peč (dirigent Zdravko Klanjšček) ter MePZ

Hrast - Doberdob (dirigent Hilarij Lavrencič). Letošnja izvedba tradicionalne goriške zborovske revije je bila posvečena tržaškemu skladatelju Ubaldu Vrabcu ob 100-letnici njegovega rojstva. Vrabčeve skladbe so bile zato med stalnicami v sporedu vseh nastopajočih zborov. Pozdrave organizatorjem in občinstvu so izrekli deželni svetnik Mirko Špacapan, goriška občinska odbornica Mara Černic in pokrajinska

odbornica Roberta Demartin. Sobotno uvodno besedo je iznesel David Bandelli, dirigent MePZ Štandrež. V svojem posegu je poudaril pomembnost Cecilijanke za naš prostor in glasbeno življenjskost v njem. Gre namreč za prireditev, ki povezuje posamezne pevske zборе in v univerzalnem jeziku glasbe nudi vsem izvajalcem in vsem poslušalcem možnost za obogatitev. Cecilijanka mora po Bandellijevem mnenju stremeti k združevanju tradicionalnega s svežino inovacije, ki je ključ do plodnega in uspešnega dela. To je ne navsezadnje odlikovalo tudi opus Ubalda Vrabca, velikega tržaškega skladatelja, ki so se mu pevci poklonili na letošnji Cecilijanki.

Nedeljski koncert je s pozdravom organizatorja uvedla Francka Padovan, predsednica ZSKP. Poudarila je dolgo življenjsko dobo goriške pevske revije in njeno vlogo pri združevanju pevskih zborov in ljudi, ki jim je petje pri srcu. Tak način druženja in razvijanja kulture petja po besedah Padovanove predstavlja recept proti osamelosti, v katero človeka potiska današnja televizijska družba. V nasprotju s tem trendom želi biti Cecilijanka odraz življenjskosti, ne folklorne preživetosti in kiča. Ob tem igra Cecilijanka po mnenju predsednice Padovanove pomembno vlogo tudi pri ohranjanju narodne identitete med Slovenci, ki živimo na italijanski strani meje.

AČ

Foto DP

PD ŠTANDREŽ Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Gostje iz Šmartnega ob Paki navrgli kopico smeha

Jesensko otožnost deževnega nedeljskega popoldneva (6. t.m.) so v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu preganili igralci Gledališča pod kozolcem iz Šmartnega ob Paki (Velenje), ki so gostovali pri štandreških stanovskih kolegih v abonmajskem programu ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2005. Gledališče pod kozolcem praznuje tridesetletnico plodne delovanja, toda dramska in društvena dejavnost se je v tem kraju zasidrala že v začetku dvajsetega stoletja in prinesla veliko užitek gledalcem in zadoščen izvajalcem. V lanski sezoni je dramska skupina iz zakladnice tujih avtorjev odbrala delo Mrtvi

ne plačujejo davkov italijanskega dramatika Nicole Manzarija. Kot pravi v gledališki zbirki režiser Jože Krajnc, so to komedijo izbrali tudi zaradi aktualnosti, ki jo lahko prepoznavamo v delu ob navezavi na problem t.i. izbrisanih, ki je buril in še buri duhove na slovenskih tleh. Komedijska štrna se namreč zapleta okrog državnega uradnika, ki ga matični urad domače vasi, iz katere se je odselil v otroških letih, razglasi za mrtvega. Vaške oblasti pač potrebujejo herojsko vojno žrtev za občinske in predvsem zasebne koristi. "Umrl" Marko se z radostjo v srcu zave, da je življenje lepše in ugodnejše, če te imajo za mrtvega: oblast, davki,

neplačani dolgovi, žena in celo zahtevna in vsiljiva tašča ti ne morejo več do živenga, če si...mrtev. To čudovito situacijo Marko kar najbolje izkoristi in razpre se mu novo življenje. Brez kakršnega koli truda, ob sedaj uboglivi in ponižni ženi, kar najbolje stečejo dnevi. Najprej skrušenega, potem pa iznajdlivega in izzivalno premetenega protagonista je z razgibano igro in učinkovito mimiko odigral Jože Robida, eden izmed članov trdnega jedra Gledališča pod kozolcem. Njegovo živahno igro, ki je os vse predstave, so dobro podprli ostali že utečeni "starejši" soigralci. Številčno zasedbo komedije so zapolnile nove obetavne mlade moči, ki so pristopile

k skupini. Pri teh se seveda kljub prizadevanju poznajo določene odrske zadržke in statičnost, ki so tipične za igralske novince. Z vztrajno gledališko vadbo in navdušenim nastopanjem pa se bodo te nerodnosti gotovo omilile in polagoma zabrisale, tako da se bodo mlajši igralci lepo spojili z veterani, ki so v nedeljo izzvali kar nekaj smeha in odobravanja ob komičnih situacijah spretno napisane igre. Le-ta čudovito odseva italijansko južnjaško miselnost in ravnanje. Številna publika je s toplim ploskanjem nagradila nastop igralcev iz Šmartnega ob Paki in s tem pokazala, da si še želi njihovih nastopov. Po predstavi so se gledalci preselili pod velike dežnike na župnijsko dvorišče, kjer so ob bližajočem se prazniku sv. Martina gostoljubni člani PD Štandrež vsem ponudili pečen kostanj in novo vino, ki ga je daroval vinogradnik Silvan Primožič z Oslavja.

IK

Kratke

Natečaja ob 8. marcu, dnevu žena

Na goriški pokrajini so v sredo, 16. novembra, predstavili pobudo "Obiettivo femminile", ki je na pokrajinski ravni že nekaj let

Foto AČ

kulturna stalnica ob 8. marcu, dnevu žena. Letos bo razčlenjena v dva natečaja, literarnega in likovnega. Oba sta seveda namenjena samo ženskam.

Literarni natečaj "Glas ženske" je nastal na pobudo Odborništvu za enake možnosti pri Pokrajini Gorica z odbornico Roberto Demartin na čelu in v sodelovanju z Mestno občino Nova Gorica. Tematika natečaja je "Mama... in jaz." Tekmovalke se bodo pomerile v dveh kategorijah: v sekciji A, ki je namenjena srednješolkam, in v sekciji B, v katero spadajo vse ženske, starejše od 30 let. Gre za čezmerno tekmovalje, saj na njem lahko nastopajo dekleta in žene iz goriške pokrajine ter občin Nova Gorica, Ajdovščina, Tolmin in Vipava. Čas za oddajo prispevkov, ki ne smejo biti daljši od 4 tipkanih strani, je do 3. februarja 2006. Skoraj vzporedno se bo odvijal tudi fotografski natečaj za same pripadnice nežnejšega spola, ljubiteljice fotografije in fotoamaterke. Natečaj bo potekal na vsedravnih ravni. Goriška pokrajina je tej pobudi ponudila pokroviteljstvo.

Ameriška kraljica bluesa Odetta in Paul Millns v Kulturnem domu v Gorici

V nedeljo, 27. novembra, ob 20.45, bo v veliki dvorani Kulturnega doma v Gorici koncert svetovno znane ameriške pevke, kraljice bluesa, Odetta. Koncert bo s samostojnim uvodnim nastopom uvedel britanski pevec Paul Millns. Odetta je pomembno ime med ameriški umetniki in glasbeniki dvajsetega stoletja in zajema iz zakladnice narodnih in uporniških pesmi vse do bluesa in spirituala ter jazza.

V petdesetih letih je posnela nekaj plošč, ki so navdahnile Boba Dylana, Joan Baez, Janis Joplin in še druge. Odetta je poleg tega v šestdesetih letih je korakala skupaj z Martinom Luthrom Kingom v Selmi, pela je med pohodom proti Washingtonu in pred predsednikom J.F. Kennedyjem. Nastop v goriškem Kulturnem domu prirejata Kulturni dom Gorica in Folk Club Buttrio iz Vidma, v sodelovanju s Kulturno zadrugo Maja, z Zvezo slovenskih kulturnih društev, ZSSDI. Podrobnejše informacije o koncertu, oz. nakup vstopnic lahko dobite v uradu Kulturnega doma v Gorici (+39 0481 33288).

Pobuda za postavitve spomenika msgr. Kazimirju Humarju

Slovenski duhovniki, Novi glas, Katoliško tiskovno društvo, Kulturni center Lojze Bratuž, Zveza slovenske katoliške prosvete in Slovenska zamejska skavtska organizacija iz Gorice nameravajo prihodnje leto, ko se bomo spomnili 5. obletnice smrti msgr. Kazimirja Humarja, duhovnika, vzgojitelja, časnika, kulturnega delavca in organizatorja, postaviti v

spominskem parku ob Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici doprni kip. Zato pozivajo vse, naj darujejo sredstva za izdelavo bronastega doprnskega kipa. Denar zbiramo tudi v našem uredništvu in upravi.

Za postavitev spomenika dr. Kazimirju Humarju ste do 31. avgusta 2005 darovali 3.730 evrov in 250 am. dolarjev. Novi darovi: Ivo Kralj 50,00 evrov.

Vljudno vabi na
MIKLAVŽEVANJE

Zora Piščanc
Sv. Miklavž v Gorici
Mladinski odsek ODER90
Režija Marko Černic

Kulturni center Lojze Bratuž
Ponedeljek, 5. decembra 2005, ob 16. uri

Miklavžev urad bo odprt od 15. ure dalje. Za informacije lahko pokličete v jutranjih urah na tel. 0481-531445

SSG / Premiera Dürrenmattovega dela Romulus Veliki

Neizbežnost agonije nekega časa in ljudi

Slovensko stalno gledališče v novi sezoni resnično ubira neslutene izrazne poti. To potrjuje prva letošnja produkcija naše zamejske gledališke hiše, ki je dokaj samozavestno izbrala za svoj prvi stik z gledalci tekst, za katerega ne moremo zatrčiti, da ga bodo nesporno, z navdušenjem sprejeli vsi obiskovalci gledališča. Gotovo se bodo o njem mnenja kresala; tematika je resna, zahtevna in navaja gledalca h globljemu razmišljanju o vsebinskih asociacijah z današnjim razrednotenim svetom. Prva premiera letošnje abonmajske sezone je bila, ob prisotnosti

znan de Brea odkriti in pravilno ovrednotiti. Delo Romulus Veliki, z oznako nezagodovinska historična komedija, švicarskega dramatika in pripovednika Friedricha Dürrenmatta (1921-1990) nam ima veliko povedati, čeprav je postavljeno v odmaknjen zgodovinski čas propada zahodnega rimskega cesarstva (476), ko je germanski vojskovodja Odoaker odstavil zadnjega, sicer za potek dogodkov popolnoma nepomembnega rimskega cesarja Romulusa Augusta, imenovanega Augustulus, ki ni bil seveda niti bežna senca senčnega obrisa slovečega

kultura ne more zaustaviti toka barbarov. Utrujeni prefekt konjenice, ki je pridiral iz padle Pavie, Romulusa roti, naj kaj ukrene, a on ga pošlje spat in se raje ukvarja z nepomembnimi vsakdanjimi stvarmi ob nenehni ustrezljivi prisotnosti Priamusa, komornega strežaja, v izredno plastični, subtilni interpretaciji Vladimirja Jurca. Ta lik bo gotovo ostal na vrhu Jurčeve ustvarjalne lestvice. Brezizhodno situacijo je de Brea odel v mrakobno ozračje, ki spravlja gledalca v malodušje. Le tu pa tam psihološko temino malce osvetlijo absurдни utrinki in

mnogih gostov-gledališčnikov, v petek, 18. t.m., v Kulturnem domu v Trstu. Člani SSG, Vladimir Jurc, Stojan Colja, Maja Blagovič, Nikla Petruška Panizon, Gregor Geč in Janko Petrovec ter gostje Matjaž Tribušon, Rok Vihar in Uroš Maček so sooblikovali predstavo Romulus Veliki v režiji Diega de Bree, zelo prodornega režiserja mlajše generacije, na letošnjem Borštnikovem srečanju dobitnika nagrade za "estetski preboj" za režijo predstav Kraljica Margot in Edvard Drugi. De Brea, ki je v SNG Nova Gorica pustil markantno sled z izpovedno zelo zanimivimi odskrimi stvaritvami, se je prvič soočil z našimi gledališkimi umetniki in z njimi z običajno priostrenim vrtnjem v psiho dramskih likov ustvaril predstavo visoke kakovostne ravni. Z njo je naše gledališče, ob okrepljeni igralski zasedbi, pokazalo veliko energije in interpretacijske moči, ki ju je

cesarja Avgusta. Prosto po G. Vicu bi lahko rekli, da se pač zgodovina ponavlja in podobne situacije se kar naprej pojavljajo v življenjskem krogu krhkega človeštva, ki pogosto, kakor protagonisti tega dela, spisanega leta 1949 in večkrat popravljenega, ne najde drugega izhoda iz propadanja kot v smrti. Romulus (Matjaž Tribušon) in njegovi najbližji, razočarana žena Julia (Maja Blagovič), hči Rea (Nikla Petruška Panizon), brez perspektive prihodnosti, njen zaročenec Emilian (Gregor Geč), edini povratnik iz ene izmed premaganih rimskih legij, in obupani vojni minister Mares (Rok Vihar) se iz neizbežnega položaja zatečejo v smrt. Romulusa vsi opozarjajo na pretečo germansko nevarnost: Germani osvajajo italska mesta in korakajo proti Rimu. Toda on se prepusti zgodovinskim valovom, ki ga seveda pogoltnejo, ker se nemočen zaveda, da je že vse izgubljeno. Tudi visoka rimska

groteskni nadih, s katerim so svoje like pretehtano preželi predvsem Rok Vihar in Uroš Maček, pa tudi Stojan Colja kot Apolon, priliznjen trgovec z umetninami, in Janko Petrovec-Cezar Rupf, industrialec, ki si domišlja, da bo z denarjem zaustavil Odoakerov vojni pohod. Toda tudi ti komični prebliski ne prinašajo gledalcu oddiha, pač pa še dodatno kapljajo pelina v grenki kupi. Tudi ekletični kostumi, poudarjajoči brezčasnost, skopi scenski elementi in zatamnjenost dogajanja, z nekaterimi prebliskimi ostre luči reflektorjev so odtenki postavitvene zamisli režiserja de Bree in so popolnoma v sozvočju s celotnim prikazom, ki nas sili razmišljati o času, o pomembnosti kulture in vrednot, ki jih tako radi pozabljamo v našem površnem frenetičnem svetu. Kot Romulus se predajamo toku usode, ne da bi mu vsaj poskusili kljubovati. IK

Ob 20-letnici smrti slovitega slikarja

Spoštovani prof. Avgust Černigoj

Spoštovani profesor Avgust Černigoj! Trije dogodki so se mi pripetili te dni in v mislih se zato kar pogosto ukvarjam z vami, tako da sem se odločil, da vam napišem teh nekaj vrstic, predvsem da si uredim misli.

Ko sem prejšnji četrtek, 17. novembra, po našem radiu poslušal jutranji koledarček z 'godovniki', sem naenkrat postal pozoren ob vesti, da je na ta dan minilo že 20 let od vaše smrti. Ob takih obletnicah se človek najprej zave, da čas strašno hitro mineva, obenem pa se nehoti zave, da je zelo resnična tudi druga trditev o času, da je pravičen sodnik, ki zna postaviti vsako stvar na svoje mesto. Tako se mi je zdelo lepo, da so se vam na ta dan poklonili v Lipici, kjer ste preživeli zadnja leta življenja. Odpri so razstavo vaših del, ki bo sicer na ogled do 17. decembra, in kolega, ki si je ogledal razstavo, mi je povedal, da je lepa in nas izzivalno nagovarja, čeprav mislimo, da smo že vse videli in nas Černigoj ne more več presenetiti. V resnici pa ni in ne more biti tako, saj nas vsak ogled opozarja na kako novo sporočilo, ki ga prej nismo nikoli opazili, dojeli ali občutili. Prav v tem je bistvo umetnosti, da ne zastari in da bo človek vedno v njej spoznal neko sporočilo, ki ga nagovarja. Radeveden sem tudi, kaj bi rekli, ko bi si ogledali zvočno-slikovno instalacijo Frančija Slaka, sicer avtorja filma o vas.

Še ena vest, ki smo jo beležili te dni, je posredno povezana z vami in je po svoje pravo presenečenje, saj nam po eni strani potrjuje, da so vaša dela po vsem svetu in da bodo od časa do časa in bogve kje, a vedno znova našli kako vaše delo. Ta vest pa nam posredno razkriva še eno malo skrivnost, ki je vezana na 12. november 1945, se pravi 60. obletnico začetka obnovljenega slovenskega šolstva v našem zamejstvu.

V domu za družbe Stadion v Trstu so namreč do konca meseca na ogled dela raznih slovenskih slikarjev, ki jih bodo nato, 1. in 2. decembra, ponudili na prodaj. Med temi deli je tudi sedem vaših olj iz let 1944-47. Mogoče se spomnite, gre za sklop, ki ste ga prodali ameriškem kapetanu Johnu P. Simoniju, ki je bil od 3. avgusta 1945 do 3. julija 1947 načelnik Prosvetnega urada Zavezniške vojaške uprave v Coni A Julijske krajine. Kapetan je ta in druga dela, med katerimi je npr. tudi sedem akvarelov Zorana Mušiča, ob vrnitvi v domovino leta 1947 odpeljal s seboj. Njegovi dediči pa so sedaj sklenili, da jih v Trstu, se pravi v domačem okolju, ponudijo na prodaj.

Ne vem, kakšen je bil vaš odnos do kap. Simonija, dejstvo pa je, da ima izredne zasluge za obnovo obveznih slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem in za uvedbo slovenskih višjih srednjih šol v Trstu, a tudi za vse ostalo delo, ki je bilo opravljeno na področju šolstva, v prvi vrsti za izdajo slovenskih učbenikov. Ta družba, ki bo zaznamovana po slovenskih slikarjih, ker bodo na njej šle na licitacijo tudi nekatere grafike in monotipije ter neznanca olja Lojze

ta Spacala, dve olji Alberta Sirka in dela drugih avtorjev, je torej dragocena, tudi ker nam je omogočila, da smo spet našli sled za kapetanom Simonijem, kateremu so italijanski nacionalistični krogi očitali, da se s preveliko naklonjenostjo zavzema za razvoj slovenskega šolstva. Tako zvmemo, da se je

telj in vgojitelj novih likovnih ustvarjalcev. Dejal je približno tako: "Ne vem, ali se je Černigoj zavestno ukvarjal s svojimi učenci. Mislim, da mu je bilo naravno dano, da je deloval dobesedno v semantičnem smislu italijansko-latinskega pojma 'educare', se pravi 'educere', kar bi se po domače rek-

rodil leta 1911 v Denverju italijanskim staršem, da je gimnazijo opravil v Trentu, nato pa univerzitetne študije v ZDA. Ko se je leta 1947 vrnil v domovino, je deloval kot umetnostni zgodovinar in direktor muzejev, bil pa je tudi univerzitetni profesor in ploden pisatelj. Umrli pa je pred dvema letoma.

Vidite, tako je pač, včasih nam kak dogodek nepričakovano osvetli tudi daljne in že skoraj pozabljene dogodke in ljudi, ki so za nas še kako zanimivi in pomembni.

Še tretje srečanje z Vami se mi je pripetilo dan pred omenjeno 20. obletnico. Na radio je prišel prijatelj Edi Žerjal, saj se ga spominjate, bil je vaš dijak in učenec vaše likovne šole. Na ogled mi je prinesel osnutke nekih ilustracij, ki jih pripravlja za GMD. Ko sva se pri kavi pogovarjala o tehnikah in umetnikih, je pogovor nanesel na učitelje. Tedaj je z nekaj besedami lepo povedal, zakaj ste bili ne samo inovativen avantgardistični umetnik, ampak tudi izreden uč-

lo 'ven izvleči'. Černigoj je znal iz vsakega svojega učenca dobesedno izvleči vso ustvarjalno žilico in vso možno originalnost ter željo sporočanja z vsemi možnimi načini, ki jih dovoljuje likovna umetnost. V smislu, če veš, kaj hočeš povedati, boš za to tudi našel tehnično najbolj ustrezen način". Žerjalova trditev se mi je zdela zelo posrečena in točna. Zato jo na tem mestu rad zabeležim. Rad pa bi se vam tudi osebno zahvalil (ne vem, kako naj to označim, mogoče še najbolj ustreza pojem 'zavest') za zavest torej, o skrbi, ki naj jo ima Cerkev tudi na socialnem področju, če naj celostno nagovarja človeka. Trditev se vam ne bo zdela nenavadna, če vam obrazložim, da mislim na vaše izpraskanice v prezbiteriju štivanske cerkve, kjer so ob Kristus in drugih svetniških likih upodobljeni ribič z mrežo in ulovom, vodnar zaradi štivanskega vodovoda, tovarne in ladjedelnica v ozadiju, se pravi podobe o delu naših ljudi in krajev. V tem prezbiteriju nas je nekoč zbral naš tedanji župnik, g. Kretič, in nam mulcem kar mimogrede povedal še nekaj osnovnih stavkov o socialnem nauku cerkve. Prvič sem slišal to dimenzijo in trdim, da so vaše

podobe gotovo bistveno pripomogle, da smo zbrani to razumeli. Tako torej, naj končam! Hvala za vse, predvsem za vse lepo in vzpodbudno, kar doživljamo, ko si ogledujemo Vaša dela. V večnem Jeruzalemu, če Vam ga je dano srečati, pa, prosim, pozdravite tudi kap. Simonija in se mu obenem zahvalite za vse, kar je naredil za naše slovenske šole. Vaš Marko Tavčar Devin, 20.11.2005

Za naš jezik

Držati ali imeti?

Ko sem napisala ta naslov, sem pomislila na pogovor *Bolje drža ga kot lovi ga*, kar pomeni, da se je bolje zadovoljiti s slabšo, a gotovo možnostjo.

Podoben pomen ima tudi pregovor *Boljši je vrabec v roki kot golob na strehi*.

Vendar sem začela pisati z drugim namenom. Včasih berem ali slišim, da bo kdo *držal govor*, ali da bo društvo *držalo tečaj risanja*. Oba primera sta kalka iz italijanščine. Zato bomo lepo slovensko rekli:

Na proslavi **bo predsednik imel slavnostni govor**. Društvo **bo priredilo (pripravilo, organiziralo) tečaj risanja**.

abonma 05/06 "prva produkcija SSG v letošnji sezoni"

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
TEATRO STABILE SLOVENO

FRIEDRICH DÜRRENMATT
**ROMULUS
VELIKI** nezagodovinska
historična
komedija
REŽISER: DIEGO DE BREA

Gorica

Kulturni center L. Bratuž
ponedeljek, 28.11. ob 20.30 (Red A)
torek, 29.11. ob 20.30
(Red B, z italijanskimi nadnapisi)

pokrovitelj predstave

KB
1909

Kratke

Fritz in Kleč v Kondorju

Založba Mladinska knjiga, natančneje njena paradna zbirka Kondor, ki jo že vrsto let ureja Aleš Berger, je minuli teden - ob antologiji vedskih pesmi z naslovom Ko pesem tkem, izboru proze in dram Miroslava Krležje Glombajevi ter ponatisu kultnega romana Milana Kundere Neznosna lahkost bivanja - postregla z dvema slovenskima novitetama: izborom poezije Ervina Fritza ter izborom kratke proze Milana Kleča.

Izbor Fritzove poezije z naslovom Ogrlica iz rad je opravil Peter Kolšek, ki je delu napisal tudi spremno besedo. Po njegovem Fritz živi svojo, vsem drugim neprimerljivo zgodbo. Z največkrat zelo komunikativno poezijo ni očaral ne oblasti ne kulturne scene. Zamerili so mu namreč družbeno kritičnost ali nergavost, ki pa sta naletela na plodna tla pri bralstvu. Pogojno rečeno, gre vendarle za realistično poezijo, ki govori o eksistencialnih in družbenih temah in

Foto J.M.P.

razpoložljivih in zavzema prostor zelo neposrednega izrekanja. Takega Fritza še najbolj cenijo bralci - starejši, ki ga poznajo, in mlajši, ki ga bodo skozi to knjigo spoznali na novo. Izbor Klečeve kratke proze z naslovom Srčno dober človek in zvest prijatelj je opravil Matej Bogataj, prav tako tudi avtor spremne besede. O slednji je Kleč dejal, da spominja na še eno, dodano

zgodbo, Bogataj pa je posvaril pred klišejskim razumevanjem Klečevega pisanja. Bogataja kratka proza, zbrana v Kondorju, je sorodna ljudizmu, a zelo svojska. Mogoče še anekdotičen prispevek, kako se je zgodilo, da se je pesnik Milan Kleč znašel med prozaisti: urednik Aleksander Zorn mu je nekoč pomotoma nakazal honorar Vladimirja Kavčiča; denar je takoj zapravil, tako se je preprosto moral lotiti tridesetih strani proze. In je steklo ... / Dušan Rogelj

Vezi med ljudmi in zemljo

Naša dežela je poleg Tridentinske med prvimi na področju toponomastičnih raziskav. Preučevanje krajevnih imen, zlasti ledinskih, čemur se v zadnjem času namenja vse več pozornosti, pa znatno širi vedenje o kulturni in jezikovni stvarnosti v preteklih stoletjih. Pred nedavnim je občina Kluže (Chiusaforte) izdala obsežno publikacijo z naslovom Legami tra una terra e la sua gente - Toponomastica del Comune di Chiusaforte, ki je zelo zanimiva tudi za slovenske jezikoslovce in zgodovinarje. V knjigi je zabeležen skoraj tisoč imen krajev, zaselkov, vzpetin, voda in ledin, in to na teritoriju občine, ki se razprostira na desnem bregu Bele (Fella). V drugem zvezku bodo na podoben način predstavili toponomastično podobo občinskega teritorija na levem bregu. Teritorij občine Kluže sega, kakor znano, do prelaza V žlebeh in do meje s Slovenijo.

Da je bilo to območje, na levem bregu namreč, v preteklosti poseljeno s slovenskim življenjem, je znano. Manj znana pa je bila slovenska prisotnost na desnem bregu Bele, ki je od nekdaj veljala za ločnico med slovanskim/slovenskim in romanskim (furlanskim) svetom. V seznamu naletimo na več deset imen, ki so nedvomno slovenska (Dul, Ladina, Patok, Vissoca, Bellapeit, Cernapeig, Rauna itd.) in na niz drugih, ki so predvidoma slovenskega izvora, vendar pa so v času doživela precejšnje spremembe oziroma prilagoditve romanskemu/furlanskemu jeziku.

Nastanek in razvoj Kluž je tesno povezan z geografsko lego. Že v drugem stoletju pr. Kr. je na sotočju Bele in Reklanice stala rimska postojanka. Utrdba, tokrat že z imenom Clusa de Abinciones, se zopet omenja v 10. stoletju. Trdnjavo in mitnico je cesar Oton III. podeli oglejskemu patriarhu Janezu. Približno v isti čas sega ustanovitev znane opatije v Močcu. Pravzaprav sta usodi Kluž in opatije povezani. Propad in zaprtje opatije (1777) je pomenil tudi začetek konca trdnjave Kluže, ki so jo podrli leta 1833, ob delih za dograditev nove cestne povezave med Koroško in Furlanijo.

Raziskovalci so v arhivih, predvsem pa s terensko raziskavo zabeležili skoraj tisoč imen. Lokacija za večino je zelo točno opisana, imena pa so prikazana tudi na knjigi priloženih mapah. Gradivo za skoraj tristo strani obsegajočo knjigo velikega formata so prispevali Franca Bulligan, Antonino Danelutto, Latino Fuccaro, Maurizio Puntin, Claudio Alvaro Marcon, Fabio Paolini in Marco Bersani. / Vlado Klemše

Literarni natečaj Mladike

Revija Mladika sporoča, da je samo še ta mesec čas za sodelovanje na 34. nagradnem literarnem natečaju za še neobjavljeno črtico, novelo ali ciklus pesmi. Rok zapade nepreklicno 1. decembra 2005. Prispevke je treba poslati, kot je objavljeno v razpisu, v zaprti kuverti na naslov: MLADIKA - za literarni natečaj, Ulica Donizetti 3, 34133 Trst (Italija).

Na razpolago so sledeče nagrade:

PROZA: prva nagrada 300 evrov; druga nagrada 200 evrov; tretja nagrada 150 evrov

PESMI: prva nagrada 150 evrov; druga nagrada 100 evrov; tretja nagrada 70 evrov

Rokopise je treba poslati v dveh čitljivo pretipkanih izvodih (format A4) na naslov MLADIKA, ulica Donizetti 3, 34133 TRST, do 1. DECEMBRA 2005. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro. Teksti v prozi naj ne presegajo deset tipkanih strani, ciklus poezije pa naj predstavlja samo izbor najboljših pesmi (največ deset). Izid natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče ali starost, bo razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku - Prešernovem dnevu - na javni prireditvi in v medijih. Vsi teksti ostanejo v lasti Mladike. Nagrajena dela bodo objavljena v letniku 2006. Objavljena bodo lahko tudi nenagrajena dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo. Rokopisov ne vračamo!

V KCLB razstavljata Lojze Čemažar in Stane Jarm

Duhovno sožitje dveh umetnikov

Lepo število ljubiteljev likovne umetnosti - med njimi je bilo kar nekaj domačih likovnikov - se je v četrtek, 17. t.m., v predverju Kulturnega centra Lojze Bratuž udeležilo odprtja razstave s krepko povednim naslovom Človeški krik bolečine in tišina barvne kontemplacije. Goriškemu občinstvu sta se v razstavnih prostorih KCLB predstavila slikar Lojze Čemažar in kipar Stane Jarm.

V pozdravnih besedah je predsednica KCLB Franka Žgavec pojasnila, da razstavna dejavnost Centra teži predvsem k spoznavanju naših, lokalnih umetnikov. Čemažar in Jarm nista iz naših krajev, vendar ju na goriški prostor

opremljenega kataloga - izdal ga je KCLB skupno s KTD - prebrali v slovenščini Sara Miklus, v italijanščini pa Franka Žgavec, ki se je zahvalila Franku Žerjalu za oblikovanje in prelom publikacije, Heleni Plesničar za italijanski

je kipar, ki ustvarja neposredno iz prvobitne življenjske moči, v katero je kot boleča rana zadržal zavest o smrtni teži življenja, povezana z vdano neomajnim zaupanjem v Boga. Njegovi osrednji postavi sta trpeči Kristus in sočutna žena, bodisi v podobi Marije ali kočevske vdove (...) Jarm je v svoji prvobitnosti primerljiv gotičnim mojstrom in izrazni moči ekspresionista Barlacha ter slovenskih ekspresionistov, poln vitalne energije in prežet z ljubeznijo do ljudi ter vdano v njihovo usodo, ki jo najbolj izpričuje njegov odnos do bolečine, s katero zna prepričljivo oživljati trpeča in vdana bitja, ki se nizajo s svojimi rotečimi gestami in izraznimi obličji v njegovih postavah kot oživela debela iz gozdne katedrale." "Podobno primaren stik s

neposredno krčevita in bolj umirjeno kontemplativna (...). Tako kot Jarma ga v Sloveniji poznamo kot plodovitega avtorja cerkvenih del (...). ...tudi Čemažar je zelo redkobeseden ustvarjalec in je prav tako osredotočen na bistveno. (...) Zanj je odločilno obvladovanje tkiva barve, zato včasih njegove slike celo v naslovih kažejo na dominiranje posamezne barve, zlasti rdeče ali modre. Z ostenki ene in iste barve ter s ponekod reliefno otipljivo fakturo, ki jo prebujajo svetloba kot brazde na platnu, zmora ustvariti celo lestvico stopnjevanj, ki lahko izžarevajo magično ponotranjen učinek." Razstavljenata dela, polna iskrenih čustev, bodo pustila v gledalca globok vtis in ga vabila k duhovnemu razmišljanju. Odprtje razstave so po že

ustaljeni tradiciji spremljali glasbeni utrinki. Tokrat so bili še bolj podoživeti, saj sta jih posredovali Lucija in Jerneja Čemažar, slikarjevi hčerki. Ob klavirski spremljavi Romane Vrtačič je Lucija na violino zaigrala Largo Francesca M. Veracinija in Ave Mario Ch. Gounoda, Jerneja pa na flavto Bachovo skladbo Badinerie. Ogled

razstave je do 2. decembra možen od ponedeljka do petka, od 17. do 19. ure, od 3. do 31. decembra pa ob prireditvah in po dogovoru. IK

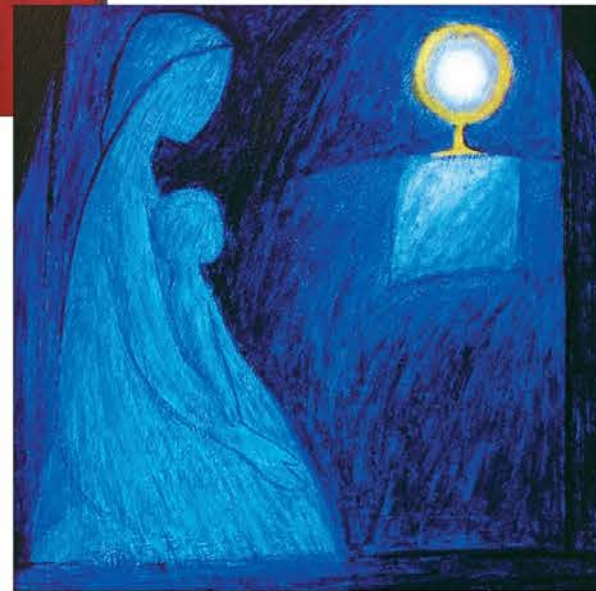
Foto Bumbaca

veže njuna umetniška ustvarjalnost. Čemažar je avtor poslikav na Peči, Jazbinah, Mirenskem Gradu, v Braniku, Dornberku in še kje, Jarm pa ima svoja dela v novogoriški cerkvi, sodeloval pa je tudi v mednarodni celotjedni katarski delavnici Skultura v Jeremitišču. Njegova velika lesena Pietà stoji pred štandreškimi pokopališčem. Zato je podrobnejši vpogled v njun umetniški opus več kot upravičen.

Zaradi odsotnosti likovnega kritika Milčeta Komelja, ki bi moral predstaviti umetnika, sta izvleček iz njegovega spremnega besedila bogatega, lepo

prevod in vsem, ki so pomagali pri postavitvi razstave. Med drugim je Komelj zapisal: "Razstava kipov Staneta Jarma in slik Lojzeta Čemažarja povezuje delo dveh slovenskih umetnikov, ki ju zbližuje usmerjenost v duhovnost ter naslon na krščansko motiviko z aluzijami na gotiko, razvidnimi skozi prvine ekspresionizma, ki se kažejo v ostrini trikotniških oblik rastočih šilastih lokov. Jarm

prvobitno duhovno tradicijo in izročilom krščanske vere izpričuje v svojem delu tudi slikar Lojze Čemažar, le da je njegova umetnost manj

Kratke

Napoved/DSI in Knjižnica Dušana Černeta

V Peterlinovi dvorani v Trstu bo v ponedeljek, 28. novembra, ponovno na vrsti zgodovinopisje, točneje 1511 strani debelo skupinsko delo Slovenska novejša zgodovina. Od programa Zedinjena Slovenija do mednarodnega priznanja Republike Slovenije. 1848-1992. Pregledno publikacijo v dveh knjigah sta pred kratkim izdala v Ljubljani Inštitut za novejšo zgodovino in Mladinska knjiga.

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta sta za okroglo mizo povabila nekaj urednikov in soavtorjev tega podviga. Spregovorili bodo doktorji zgodovinskih znanosti Žarko Lazarevič, Ervin Dolenc, Bojan Godeša, Aleš Gabrič in Nevenka Troha. Pogovor bo vodil časnikar Ivo Jevnikar.

Slovensko novejšo zgodovino, ki je bogato ilustriрана in opremljena s kazali, viri in drugim znanstvenim aparatom, so - z eno samo izjemo - napisali le sedanjii in nekateri bivši raziskovalci Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani, skupno 24 avtorjev. Delo je pod vodstvom donedavno direktorice INZ dr. Jasne Fischer nastajalo od leta 1997. Obravnava obdobje, ki sovпада z delovnim področjem Inštituta za novejšo zgodovino, je porazdeljena na štiri velika poglavja: Avstrijska doba 1848-1918, Doba prve Jugoslavije 1918-1941, Druga svetovna vojna na Slovenskem 1941-1945 in Doba druge Jugoslavije 1945-1992.

Ob desetletnici sodelovanja basista Alda Žerjala in organista Andreja Pegana

Lepo število ljudi se je v nedeljo, 20. t.m., zbralo v cerkvi sv. Janeza Bosca v Istrski ulici v Trstu, kamor sta na jubilejni koncert ob 10-letnici sodelovanja vabila basist Aldo Žerjal in organist Andrej Pegan. Ob niju so dolg in zanimiv program oblikovali še ZCPZ od Salezijancev in Svete Ane, ki ga je vodil Iztok Cergol in ga spremljali Paolo Vignini, sopranistka Teja Stegel, tenorist Miran Žitko in instrumentalna supina Nomos, ki ga sestavljajo flautist Alessandro Vigolo, oboist

Foto Kroma

Marco Bernini, klarinetist Daniele Furlan in Aljoša Tavčar, ki je igral na fagot in klavir. Vzdušje je bilo vsekakor praznično, saj je bilo tudi na začetku jubilejnega koncerta, ki ga je podprla ZCPZ, izpostavljena misel, da je zelo važno, da v tržaškem mestnem središču delujejo tudi take postojanke slovenske narodne prisotnosti, ki povezujejo ljudi ob slovenski pesmi in glasbi.

Klub prijateljstva / Izlet v Maribor in na Slom Po Slomškovih sledih

Kdo ne pozna pesmic, kot so npr. En hribček bom kupil, Preljubo veselje in cerkvena V nebesih sem doma? Pojemo jih in niti ne pomislimo, da je besedilo Slomškovo. Prav te pesmi pa nam tudi povedo, da je sicer resni mašnik in škof znal biti tudi vesel in posredoval veselo razpoloženje tudi drugim. Predvsem pa je v vernikih priži-

Janežič in nam opisal podobo svete žene Cvetane Priol (1922-1973), za katero bodo prosili, da bi jo proglasili za blaženo. Res je, Slovenci imamo mnogo svetih mož in žena. Pomislimo samo na Friderika Baroga, misijonarja in škofa med Indijanci v Ameriki - zlasti pa na našega gospoda Jakoba Ukmarja. Vrsta imen je dolga... Bomo imeli Slo-

venci dovolj dobre volje in vztrajnosti, da bomo spravili na oltar vsaj nekaj svetnikov?

Iz stolnice smo stopili na lepo urejen trg. Med zelenjem stoji (pravzaprav sedi) velik Slomškov kip. Izpred njega nam je g. Janežič kazal imenitne zgradbe ob robu trga: glavno pošto, gledališče, škofijski dvorec, univerzo...

Potem nas je vodil v knjižnico teološke fakultete, na kateri poučuje. Tam je tudi mnogo njegovih knjig, med njimi njegove pesniške zbirke; seveda tudi druge, saj je učen mož in mnogo potuje, zlasti na vzhod do naših pravoslavnih bratov. V Rusiji ima kar lepo število znancev, vzhodno bogoslužje dobro pozna. Naši izletniki so si napolnili torbe z njegovimi zanimivimi knjigami.

gal luč vere. Zapisal je tedanjim Slovincem in nam v opomin in v spomin: "Sveta vera bodi vam luč, materin jezik bodi vam ključ do zveličavne narodne omike."

"Slovenska zemlja je posejana s svetniškimi ljudmi," je dodal g.

[dalje]
Nada Martelanc

Predlog deželnega predsednika o mestni občini / Stališče SSK

Tega načrta se ni treba bati, saj ne bo zagledal luči

"Stranka slovenske skupnosti meni, da načrt o metropolitanskem mestu ne bo nikoli zagledal luči. Naša stranka je načelno nasprotna težnji, da bi tržaška občina zajemala okoliške občine v svoje območje, in se z župani 'kraških' administracij strinja glede njihovega nelagodja v zvezi s tem projektom. SSK pa je mnenja, da je zakon o obnovi javnih uprav končno priložnost za ponovno vzpostavitev Kraške gorske skupnosti. Če bi bila podpora načrtu o metropolitans-

skem mestu vezana na ponovno pridobitev pred leti ukinjene KGS, smo v stranki nedvomno pripravljeni stati temu projektu ob strani. Vendar ravno zato, ker je ta načrt tako absurden, menim, da se ga res ni treba bati." Tako nam je povedal deželni svetnik SSK Mirko Špacapan glede načrta, za katerim stoji neposredno deželni predsednik Riccardo Illy in ki je minuli teden razvnel duše županov "naših" okoliških občin. Slednji so namreč prepričani, da bi bila tržaška mestna občina, ki bi morala šte-

ti najmanj 200 tisoč prebivalcev, nekoristna. Še več: v marsičem bi se izkazala celo za škodljivo. Deželni predsednik Illy, za katerega je znano, da vliva svojim načrtom močno dozo "idealitete", se namreč jasno zaveda, da je njegov predlog o mestni občini, to je upravni enoti, ki bi upravljala skupne servisne in druge storitve, naletel na hraber odpor s strani marsikoga, predvsem nekaterih krogov zavezniške komponente. Kaže zato, da je Illyjev izziv nastal zgolj iz prepričanja, da je tre-

Foto IG

ba tudi našo deželo uvrstiti v proces preureditve javnih uprav, o katerem je govoril na vsedržavnem prizorišču.

Gre torej bolj za formalno kot za vsebinsko potezo, ki zagotavlja Špacapan - je ne gre jemati v luči jutrišnje uresničitve.

IG

2. natečaj Ignacij Ota

Obe nagradi koprskim ustvarjalcem

Zveza slovenskih kulturnih društev je pred štirimi leti priredila ob prvi obletnici smrti priljubljenega skladatelja Ignacija Ote prvi natečaj za zborovske skladbe, ki nosi ime domačega ustvarjalca. Tovrstni poklon hoče počastiti spomin na dejavnega kulturnega delavca na konkreten način, in sicer s spodbujanjem ustvarjalnosti primorskih skladateljev. Prav gotovo bi se Ignacij Ota strinjal z odločitvijo, da se v njegovem imenu vsaki dve leti obogati zborovska literatura tudi s stvaritvami udeležencev natečaja in da se mladi skladatelji preizkušajo v kompoziciji z dodatno spodbudo ocenjevanja strokovne komisije in nagrad.

"Ignacij Ota še živi med nami," je bilo geslo nagrajevalnega večera v dvorani kulturnega društva Valentin Vodnik v Dolini, saj prizadevnost domačega skladatelja in zborovodje mora ostati potomcem v zglede za nadaljnje, navdušeno ustvarjanje pri primorskih zborih in

društvih. Sporočilo sta poudarila tudi gost večera iz javnega sklada RS za kulturne dejavnosti Vojko Stopar in predsednik Zveze Marjano Marsič, ki je obenem izrazil željo, da bi letošnje nagrajene skladbe in avtorje ovrednotili tudi v okviru osrednje primorske zborovske manifestacije "Primorska poje" ter z založniškimi pobudami. Nagrajevalni del večera je vodila utemeljivte nagrad. Strokovna komisija, ki so jo sestavljali Adi Daneu, Urša Pompe in Maurizio Marchesich, je s pohvalo za oblikovno čistost, korektnost in funkcionalnost podelila nagrado za odrasle zbere Melanholičnim pesmim za moški zbor dejavnega skladatelja in pedagoga Bojana Glavine. Nagrado za mladega skladatelja pa je prejela osemnajstletna Mateja Petelin s priredbo ljudske pesmi "Mam'ca, pošljite me po vodo", po mnenju komisije ena od najbolj muzikalčnih med prejetimi skladbami, ki jo je avtorica izpelja-

la zanimivo in zahtevno. Komisija je ob koncu letošnjega dela izpostavila potrebo po večjem spodbujanju komponiranja za mlajše pevec, saj ni bilo med prijavitelji deli skladb za mladinski in otroški zbor.

Ob nagrajevanju je večer obogatila pesem Ignacija Ote v izvedbah gostujoče vokalne skupine Sraka iz Štandreja, ki jo vodi Bogdan Kralj, in domačega moškega zboru

Cilenšek, ki je podala nekaj misli o lastni izkušnji kot zborovodkinja in umetniški vodja, predvsem v zvezi z izbiro primerne repertoarja, ter nekaj spodbudnih razmišljanj o pomenu skupnega ustvarjanja oz. osnove zborovske dejavnosti v času splošnega individualizma. Z obljubo, da bo Zveza v prihodnje poskrbela za tovrstna, bolj poglobljena srečanja s strokovnjaki zborovske umetnosti,

Foto Kroma

Valentin Vodnik, ki je podal krajši spored raznolikih skladb pod vodstvom Anastazije Purič. V drugem delu pa so organizatorji priredili krajši zborovski posvet z zborovodkinjo mladinskega pevskega zbora Glasbene šole Koper Majo

so številni udeleženci uspelega večera ob koncu nazdravili na rast zborovskega petja, da bi ob prihodnji izvedbi Natečaja praznovali še tesnejšo navezanost na domače zbere in ustvarjalce.

PR

GLEDALIŠČE MIELA Filmski festival

1000 oči v svet filma

Prejšnji teden se je odvijala v Trstu četrta izdaja filmskega festivala 1000(o)či, poseben in posrečen pogled v dogajanje sodobnega in klasičnega filma. Zdrženeje Anno Zero in znani kritik Sergij Grmek Germani ponujata iz leta v leto vse bolj zanimivo montažo portretov, dokumentov, sporočil, ki nastajajo v vzhodnosrednjeevropskem prostoru in tudi v svetovnem filmu. Ta festival nima namena nasprotovati drugim že uveljavljenim gledališčem, kot npr. tržaški Alpe Adria Kinema, ki se posvečajo vzhodnoevropskemu filmu. Njegova ambicija je preprostejša in obenem zahtevnejša.

Zaradi geopolitične in kulturne bližine se naravno posveča odkrivanju avtorskih osebnosti in izkušenj, ki izhajajo iz tega območja. Vendar so tu v prvem planu estetske, simbolične in izrazne vrednosti, ki odgovarjajo danemu okusu, ne samo ljubiteljskega filma; 1000 oči iz programskega naziva festivala naj bi pomenilo predvsem strastno radovednost za izvorna in nehomologirana dela, ki zaznamujejo "nišne" avtorje marginalnih evropskih kinematografij, italijanskega filma, Hollywooda, daljnega vzhoda itd. Grmek

pripada srednjemu rodu kritikov in filmskih strokovnjakov po letu 68, ima za sabo bogato publicistično in festivalsko izkušnjo (monografije o avtorjih kot Genina, Camerini, Dreyer, retrospektive in ciklusi o jugoslovanskih filmskih tokovih, o Munku itd.), ki pa je točno opredeljena.

To je prišlo do izraza tudi v njegovem letošnjem izboru. Nagrajevalec s priznanjem "Anno Uno", romunski režiser Mircea Danieuluc, je presenetil s svežino svojih humanističnih resnih komedij Patul conjugal, ki odraža nemir počautescujeve revolucije, in Sistemul nervos iy 2005, ki je doži-

vela v Trstu prvo predstavitev izven domovine. Posebnega plokona so bili deležni srbski znani avtorji Živojin Pavlovič (zadnji nedokončan Država mrtvih), Miloš Radivojevič (Testament, Dečko koji obečava, Budjenje iz mrtvih), dokumentarist Ivan Martinac (dolgometažec Kuča na pjesku in portreti rodnega Splita), ne nazadnje naš Matjaž Klopčič s Sedmimo in z dokumentarcem Ljubljana je ljubljena iz 60. let, ki daje naslov tudi komaj zaključnemu Klopčičevemu filmu, ki bo prvič predstavljen na ljubljanskem LIFF-u.

Znanec tržaškega festivala Vittorio De Seta je bil tudi letos prisoten z deloma Un uomo a meta' in L'Invitée/L'Invitata. Pomembno mesto je pripadlo tudi avtorju popularnih komedij in kriminalk Fernando Ciceru, ki ga je Grmek posebno poseben prikazana je bila njegova tv serija Intrighi internazionali, posvečena podvigom finančne straže in posneta 1993 v Trstu. Poleg dela Cartoni Animati Pasolinjevskega filmarja Sergia Cittija in dokumentarnih popotovanj po krajih snemanja znanih filmov (L'avventura, La terra trema, Accattone) subtilnega kritika Mi-

chela Mancinija, bi omenili še La citta' dolente, ki ga je Mario Bonnard posnel 1949 na temo istrskega eksodusa in bolečega izpraznjenja Pulja.

Sledili smo zanimivi vzporedbi in kontrapunkt klasičnega opusa Elije Kazana (Fango sulle stelle, Splendore nell'erba, Il compromesso) in neodvisne produkcije Wanda njegove žene Barbare Loden, ene od prezrtih figur hollywoodskega nekonvencionalnega filma. Iz mozaika drugih kinematografskih beležimo izsek iz opusa režiserja ter predsednika "ruskega Hollywooda", Mosfil'ma, Karena Šahnazarova: Gorod zero iz 1988, Zimnij vječer v Gagrah (1985) in Vsadnik po imeni smjert' iz 2004. Artistične filme raznih formatov, tudi za galerijske projekte in performanse, je prikazala in predstavila srbska režiserka in slikarka Breda Beban, ki živi in dela v Veliki Britaniji.

V okviru festivala 1000 oči so bili obeleženi tudi nefilmski dogodki in prispevki, ki ustvarjajo posebne povezave s prikazanimi deli, razstava v Mieli kolumbijskega slikarja Germana Bernala, performansi hrvaške umetnice Xene Županič, ki je znana tudi po nastopih v Chiambrettijevem tv programu na La7 Markette, glasba avstrijske skladateljice Olge Neuwirth in virtualna prisotnost kolumbijskega fotografa Lea Matiza, avtorja letošnje festivalske podobe (glej sliko), kateremu bo naslednje leto posvečena posebna razstava.

Davorin Devetak

Slovensko pastoralno središče / V prid sebi in drugim Praznik Matere Božje od zdravja

Foto IG

že od zdravja, ki kot običajno poteka v cerkvi sv. Marije Velike. Tudi tokrat je bilo svetišče za Velikim trgov skoraj pretesno, da bi lahko sprejelo veliko število slovenskih vernikov, ki so se odzvali vabilu Slovenskega pastoralnega središča in za katere je 21. november prav poseben dan. Ravno na ta dan tržaški verniki obhajajo spomin na slovesno pontifikalno mašo iz leta 1849, ki jo je daroval tedanji škof Bartolomeo Legat, da bi v imenu celotne mestne verske skupnosti izkazal svojo hvaležnost Mariji, saj je takrat tudi v Trstu razsajala smrtonosna kuga, ki je prav v začetku novembra popustila svoj hudi objem. Letošnje bogoslužje je daroval

skih zborov, ki ga vodi Edi Race, je uvedlo v slovesno bogoslužje ob prazniku Matere Bo-

škofov vikar za Slovence msgr. Franc Vončina ob somaševanju msgr. Marija Gerdola. V svoji homiliji je msgr. povedal, "da je Mariji najbolj pri srcu naše duševno zdravje. Želi namreč, da bi živeli v posvečujoči milosti, v prijateljstvu z njenim Sinom. Pričakuje namreč," je še poudaril škofov vikar, "da bomo hodili po tisti poti, ki vodi v večno domovino. Kot dobra mati si želi, da se ne bi izgubili na poti življenja, še manj, da bi se za večno pogubili in zavrnili njo in njenega Sina. Želi, da bi si pomagali kot bratje in sestre pomagali v vsem dobrem in si bili tudi drug drugemu v oporo. Pričakuje tudi, da ji bomo izkazovali čast in hvaležnost v vsakem trenutku življenja in ne le tedaj, ko jo rabimo. Če jo prosimo zdravja, pomislimo tudi na to, kako naj uporabljamo zdravje, ki ga imamo, ali ki si ga želimo. Naše moči uporabljamo za kaj dobrega za nas in za druge. Praznik Marijinega darovanja poziva tudi nas k darovanju, takemu, ki osrečuje Boga in človeka", je še povedal msgr. Vončina.

Obvestila

Glasbena matica obvešča, da vpisuje abonmaje za koncertno sezono 2005-06 - 4 koncerti ter 1 opera in 1 baletna predstava, na sedežu v Rojanu, ul. Montorsino 2, tel. 040-418605 in v KD, ul. Petronio 4, med 10. in 13. uro vsak dan razen sobote. Naročilnice sprejemajo tudi poverjeniki. **Slovenska prosveta** in Knjižnica Dušana Černeta vabita v petek, 25. novembra, v Peterlinovo dvorano, Donizettijeva 3, na odprtje razstave v organizaciji Kobarškega muzeja V KRNSKEM POGORJU MED VELIKO VOJNO - LA GRANDE GUERRA SUL MASSICCO DEL MONTE NERO. Sodelovala bosta direktor Kobarškega muzeja Jože Šerbec in oktet Simon Gregorčič. Začetek ob 18. uri. **V ponedeljek**, 28. novembra, prireja Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta v Peterlinovi dvorani v Ul. Donizetti 3 v Trstu okroglo mizo z naslovom SLOVENSKA NOVEJŠA ZGODOVINA (1848-1992). O

Darovi

Marija Marc daruje za cerkev v Bazovici 20,00 evrov. **Eda Kralj** z Opčin daruje 20,00 evrov za cerkev v Gropadi. **N.N.** daruje 100,00 evrov za p. Ernesta Saksido, ki deluje v Braziliji. **N.N.** daruje 400,00 evrov za misijon p. Danila Lisjaka v Kongu.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

40. IZVEDBO ZBOROVSKE REVIE PESEM JESENI

ki bo v soboto, 26. novembra 2005, ob 20. uri
v Prosvetnem domu na Opčinah.

Na večeru bo vsestranska openska kulturna delavka Berta Vremec prejela priznanje javnega sklada RS za kulturne dejavnosti.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA in TRŽAŠKA KNJIGARNA

vabita na predstavitev

KNJIŽNE ZBIRKE GMD ZA LETO 2006

v četrtek, 1. decembra 2005, ob 18. uri

v Tržaški knjigarni v Trstu, ul. sv. Frančiška 20

DSI Knjiga Johna Earla

Cena domoljubja

V časih privede usoda do res vrtoglavih preobratov. Medvojne in povojne zgodovinske okoliščine na Slovenskem in v Jugoslaviji so imele v vrtnicu dogodkov uničevalno moč, ki je hrabra in pogumne junake-padalce, ki so se požrtvovalno borili za našo domovino, sprevrgla v izdajalce. Preživeli so bili po vojni za-

(Special Operations Executive) dejaven na področju Jugoslavije, posveča tako padalcem kot misijam, ki so jih Angleži snovali pri partizanih v naših krajih. Ob Earlu so sedeli še časninar Ivo Jevnikar, ki si že vrsto let prizadeva, da bi ta nesrečna stran slovenske zgodovine prišla na dan, zgodovinar Gorazd Bajc in preživeli padalec

POSVET Coni in tržaške ustanove za promocijo športa O vsestranski koristnosti športa za vse

V dvorani Olimpia na glavnem mestnem stadionu Nereo Rocco v Trstu je v petek, 18. novembra, potekal simpozij na temo šport za vse: mladi in manj mladi na soočenju, ki so ga priredili tržaški pokrajinski odbor vsedržavnega olimpijskega komiteja Coni in številne ustanove za promocijo športa, ki so prisotne na teritoriju, med temi seveda tudi ZSSDI.

Po uvodnem posegu pokrajinskega predsednika Conija Stelia Borrija in pozdravu predstavnika ustanov za promocijo športa v deželni odbor Conija Livia Luppentina je moderator Fabio Baldas predal besedo Fabiu Pierviovanni, odgovornemu organizatorju Endasa na vsedrjavni ravni in članu državnega odbora Conija. V svojem posegu je izpostavil družbeno vlogo ustanov za promocijo športa, ki zagovarjajo trajno športno udejstvovanje v vseh starostnih obdobjih ter

širijo vrednote zdravega življenjskega stila, solidarnosti in socialne odgovornosti. Zgledna primera slovenske stvarnosti sta predstavili klinični pedagog in predsednica študijskega centra Melanie Klein Francesca Simoni ter psihologinja in odgovorna pri Vzgojno - zaposlitvenem središču Sklad Mitja Čuk Valentina Fachin. Simonijeva je podrobno nakazala smernice in potek projekta Spoznavajmo telo in naše gibe, pri katerem sodeluje preko 280 otrok med poltretjim in sedmim letom starosti iz 13 otroških vrtcev in ene osnovne šole na Tržaškem

Foto Kroma

mladih s posebnimi potrebami. Za njihov vsestranski osebni in družabni razvoj so gibalne izkušnje od najnežnejših let dalje izredne važnosti, a se tega, žal, zaveda in si zanje sistematično prizadeva premalo subjektov. Državni podpredsednik športnega odseka Aclija Marco Gal-diolo se je osredotočil v vlogo in smisel motoričnih dejavnosti za ostarele. Fizioterapist Da-

rio Andlovic je nato govoril o biodisciplinah oziroma alternativnih ali komplementarnih metodah zdravljenja, s posebnim poudarkom na kineziologiji in na kiropraktiki v športni praksi. Elena De Betto, tržaška pokrajinska predsednica združenja Uisp je nato med drugim poudarila, da se ustanove za promocijo športa

slednjega poslužujejo kot izredno učinkovitega trenutka za posredovanje pomembnih vrednot tudi v problematičnih realnostih. Večer je sklenil Claudio Bardini, deželni predsednik Csiija in predavatelj na Fakulteti za motorične vede v Gemoni, ki je prinesel svoje pričevanje glede plodnih odnosov med ustanovami za promocijo športa in Šolo na Videmskem. **AL**

MAČKOLJE V dvorani Srenjske hiše

Predavanje dr. Bernarda Špacapana: odvisni in zasvojeni

Pod tem naslovom je Slovensko prosvetno društvo Mačkolje pripravilo v torek, 15. novembra 2005, v dvorani Srenjske hiše v Mačkoljah srečanje z dr. Bernardom Špacapanom, ravnateljem oddelka za odvisnosti pri goriškem zdravstvenem podjetju.

Dr. Špacapan je v svojem posegu najprej začrtal ločnico med pojmom "odvisnosti" in "zasvojenosti". Odvisnost ponašanja začetno stopnjo odnosa do neke snovi ali do nekega pojave, ki prinaša užitek in uresničitev določenih potreb. Problem nastane v trenutku, ko kdo zaužije določeno mamilo, ki mu v trenutku prinese neizmerno večji užitek. Učinek mamila razbije ravnovesje dojemanja užitka v človeških

možganih. V primeru, da se kdo ne zadovolji več z normalnimi užitki, postane kmalu občasna uporaba redna, korak do pretirane uporabe pa je zelo kratak. To velja za vse vrste snovi - od hrane do alkohola, tobaka, kanabisa, sintetičnih drog, kokaina in heroina - in za številne druge pojave, ki imajo veliko komponento tveganja, kot so igre na srečo ali ekstremni adrenalinski športi. Posledica pretirane uporabe je visoka toleranca na določeno snov in posledično naraščajoča potreba. V trenutku, ko se zaradi pomanjkanja mamila pojavi še strah pred abstinenčno krizo, se je odvisnost prelevila že v zasvojenost. Uporabnik ne posega več po snovi zato, da bi užival, ampak zato, da bi ne zapadel v krizo zaradi

pomanjkanja. Popolnoma se spremeni njegov stil življenja in njegov odnos do vsega, kar ni mamilo. Govornik je omenil tri poglobitvene vplive, ki privedejo posameznika od občasne uporabe, preko odvisnosti, do zasvojenosti. Najprej sta tu psihologija in dednost osebe. Pomembno vlogo igra tudi vse večja razširjenost in razpoložljivost mamil. In končno je tu še vpliv sodobne družbe. Na vse to se odzivajo tudi pristojne oblasti, ki v obravnavanju zasvojenosti lahko izberejo pot represivne ali tolerantne politike. Gast večera je nato spregovoril o svojih strokovnih izkušnjah in navedel nekaj primerov iz vsakdanje prakse in orisal delovanje službe za odvisnost

(SerT). Dr. Špacapan je svoj poseg zaključil z vabilom, naj se otresemo pretiranega strahu pred tem problemom in naj ne stigmatiziramo tistih, ki so zapadli v zasvojenost. V nadaljevanju se je razvila zanimiva razprava, v kateri je, med drugimi, posegel tudi odbornik za socialne storitve dolinske občine Maurizio Sigoni, ki je poudaril pomen sodelovanja vseh dejavnikov (krajevnih uprav, zdravstvenih ustanov, prostovoljnih združenj in društev) pri načrtovanju in izvajanju dejavnosti, namenjenih reševanju perečih socialnih problemov, med katere spada prav gotovo zasvojenost. Srečanje z dr. Špacapanom je ponudilo prisotnim izčrpen pogled na stvarnost zasvojenosti. Podobne pobude dokaže tudi pomembno vlogo, ki jo društva igrajo pri osveščanju in grajenju civilne družbe in ki ni omejena zgolj na ljubiteljsko kulturno ali športno delovanje. **NT**

Foto Kroma

prti, zasliševani in osramočeni, čeprav so v boju proti okupatorju krepili partizanske vrste. To je bila življenjska usoda slovenskih padalcev, katerih spomin smo pred nedavnim počastili v Škrbini. O njih je bil govor tudi v ponedeljek minulega tedna v Peterlinovi dvorani. Iztočnica, na kateri se je razvil večer DSI, je bila knjiga v angleškem jeziku Cena domoljubja, ki jo je napisal v Trstu živeči upokojeni časninar John Earl. V svojem delu se Earl, ki je bil med vojno najprej na fronti v Afriki, nato pa kot član angleške službe SOE

Ciril Kobal. Slednji je v svojem posegu izpostavil svojo življenjsko izkušnjo v okviru britanskih posebnih enot, h katerim je s sorobci pristopil v Afriki zaradi posredovanja prof. Ivana Rudolfa. Ko so ga poslali na jugoslovanska tla, je zaveznikom poročal o premikanju nemškega ladjstva po Jadranu. Po vojni pa so ga jugoslovanske oblasti zaprle, po 4 mesecih pa so ga brez dodatnih pojasnil demobilizirali. Knjiga Johna Earla je po besedah Cirila Kobala dragocen doprinos zamolčani renesanci, ki je po toliko letih končno prišla na dan.

Komentar

Spremenimo podobo naše skupnosti, ne struktur!

Živimo v času, v katerem se nesprenostno sliši, da je treba spremeniti institucije oziroma strukture, ki nas obdajajo. Kljub dejstvu da se na tem mestu ne sprašujem o vprašanih globalizaciji (ki so po svoje mikavni...), ampak o položaju med Slovenci na Koroškem.

Rušenje struktur je posledica udejanjanja ideologije, ki vidi v obstoječih strukturah države ali v primeru koroških Slovencev celo manjšine sovražnika. Narodna skupnost obstaja le, če upoštevamo obe definiciji tega pojma, in sicer narodnost ter pripadnost skupnosti. Skupnosti, ki to ohranjajo in cenijo, so dandanes vse prej kot marginalne etnične skupnosti, ki jih nista dosegla civilizacija in napredek, temveč samozavestne skupnosti, ki se na lastni zemlji uspešno uveljavljajo na vseh področjih in ki prav zaradi tega lahko uspešno integrirajo in interagirajo s širšim okoljem iz pozicije enakopravnega partnerja.

Ohranjanje lastnih struktur tako na kulturnem, ekonomskem, znanstvenem in športnem področju omogoča, da se skupnost harmonično razvija in lahko s ponosom in zaupanjem gleda v prihodnost.

Kljub poudarjanju tega pojma pa na Koroškem pravzaprav ni nobenega, ki bi zagovarjal pravo multikulturalnost! Multikulturalnost

predpostavlja prisotnost različnih kultur na določenem ozemlju, ne pa stapljanja slednjih v dominantno.

Pa spet smo pri vprašanju ideologizacije pojmov. Namesto narodne skupnosti se na Koroškem, a žal tudi pri nas, vse bolj uveljavlja v javnosti paradigma, da bo slovenščino v zamejstvu rešil množični porast zanimanja s strani pripadnikov večinskega naroda. Statistike, po katerih je povečanje otrok, ki obiskujejo slovenske ali dvojezične šole pri nas in na Koroškem, pač treba razumeti kot povečanje zanimanja za slovenščino pri Neslovencah, bi morali po takem z navdušenjem sprejeti in se veseliti. A ni tako! Slovenščina in slovenstvo pač nista sopomenki. Da je do tega prišlo zlasti na Koroškem, pa je posledica prej omenjene napačne - ideološko obarvane - interpretacije pojma kulture oziroma multikulturalnosti. Definicija, da je Slovenec, ki živi na Koroškem, dvojezični (samostalniško rabljeni!), tisti, ki živi v Italiji, zamejec, tisti pa, ki živi v Sloveniji, pa je Slovenec, je danes žal zakoreninjena v splošni rabi. Omenjene definicije spominjajo na stališča Slovencev nenaklonjenih organizacij in strank, ki so že od srede 19. stoletja poudarjale, da Slovenci, ki živimo na Primorskem oz. na Koroškem, nismo Slovenci, saj živimo v povsem

drugem okolju.

Slednjega pa navsezadnje soustvarjamo tudi mi. Izrinjanje slovenske besede iz našega vsakdanjega življenja je proces, ki ga spodbuja okolje in pritisk okolja, delno pa gre za splošni konformizem in jezikovno akomodacijo nas samih. Že prisotnost enega samega Neslovenca spremeni povsem slovensko omizje, športno ali kulturno društvo v kraj, kjer se iz vjudnosti do drugega govori italijansko ali nemško. Sčasoma to postane spontano tudi med samimi pripadniki narodne skupnosti. V takem okolju je učenje slovenščine s strani Neslovenca povsem odvečna muka! Slovenske organizacije v zamejstvu prispevajo prav h krepitvi pojma skupnosti. Ni slučaj, da se je politično društvo na Koroškem sredi devetnajstega imenovalo Trdnjava, na Primorskem pa Edinost. Tudi sedaj se Slovenci, ki se prepoznajo v samostojnem političnem nastopanju, opredeljujejo na Koroškem za Enotno listo (ki je prav v teh dneh praznovala svojo tridesetletnico obstoja), pri nas pa za Slovensko skupnost.

Morda ni naključje, da se prav v zvezi s politično opredelitvijo najbolj polarizira omenjeno vprašanje multikulturalnosti. Samostojno politično zastopstvo je za nasprotnike te politične opcije znotraj manjšine etnocentrično,

ki vodi k nestrpnosti in rasizmu, medtem ko je podpora večinskih, zlasti levih strank, nekaj povsem naprednega in pozitivnega, ne glede na to, če kot npr. na Koroškem socialisti gredo v koalicijo z Haiderjevo stranko.

Ne samo pojem multikulturalnosti je pri tem zlorabljen, ampak tudi sam pojem kulture! Vprašanje kulture naj (p)ostane prioriteta tistih organizacij, ki imajo kot cilj krepitev skupnosti kot take.

Atomizacija slovenskih političnih organizacij na Koroškem je znak, da se na omenjenem področju premalo dela, da bi slovenska skupnost na Koroškem zaživelala kot taka. Zaradi obstoječega stanja pa je napačno, da se omenjeno stanje ima za pozitivno. Samo vitalna slovenska skupnost je lahko zanimiva in spoštovanja vredna s strani večinskega naroda ter ne nazadnje matice: Slovenci v zamejstvu nismo več edina slovenska enklava znotraj Evropske unije. Slovenstvo v zamejstvu lahko rešita le jezikovna kompetenca (to je znanje jezika) in narodna zavest. Poudarjanje pomena znanja jezika brez poudarjanja narodne zavesti spreminja narodno skupnost v posameznike, ki obiskujejo jezikovni tečaj angleščine, španščine ali kitajščine. Ali je to, kar si res želimo? Da spreminimo trend, v katerem se nahajajo Slovenci na Koroškem in Slovenci v Italiji, pa je treba da spreminimo samo podobo naše skupnosti, in to v pozitivno smer. Treba je vrniti naši skupnosti narodni ponos in ustvarjalnost, brez katerih ne moremo govoriti o narodni skupnosti, ampak le o skreganih posameznikih, kar ustreza prej večini kot manjšini.

Peter Rustja

Komisija DZ na Koroškem

Na obisku pri strankah v Deželnem zboru

Delegacija komisije Državnega zbora za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu pod vodstvom predsednika komisije Janeza Krambergerja se je prejšnji teden na avstrijskem Koroškem sešla s poslanskimi skupinami vseh deželnozbornih strank. Kot je povedal Kramberger, so vse stranke razen svobodnjakov

Foto JMP

(BZÖ) deželnega glavarja Joerga Haiderja pokazale razumevanje za pripombe komisije glede položaja slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem. Po Krambergerjevih besedah je delegacija komisije na pogovorih jasno izrazila svoja pričakovanja in pripombe glede problemov slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem. Člani komisije so opozorili na zaplete zaradi dvojezične topografije in na dejstvo, da ta vprašanja tudi pet desetletij po podpisu Avstrijske državne pogodbe (ADP) še niso urejena. Kot je dejal Kramberger, so jasno povedali, da je "nesprejemljivo, da se na lokalni ravni pogovarjajo o nekakšnem konsenzu

za postavitve manjkajočih tabel." Razen BZÖ so po Krambergerjevih besedah vse druge koroške deželnozbornske stranke sprejele to stališče. Delegacija komisije DZ se je sešla s poslansko skupino Haiderjevega BZÖ in nato še s poslanci socialdemokratske stranke (SPÖ), ljudske stranke (ÖVP) in Zelenih. Delegacija komisije je opozorila tudi na odprta vprašanja v šolstvu in v zvezi s slovensko glasbeno šolo. Slovenski poslanci pa so opozorili tudi na potrebo po enotnosti med slovensko manjšino samo. Vsi sogovorniki razen svobodnjakov so omenjali razklanost manjšine. Svobodnjaki tega niso omenjali. "Očitno jim to ustreza," je po današnjih pogovorih s koroškimi deželnozbornskimi strankami menil Kramberger. Sogovorniki iz avstrijske Koroške je zanimala tudi načrtovana upodobitev knežjeve kamna na slovenskem kovancu za dva centa. Po Krambergerjevih besedah so jim zagotovili, da tega "absolutno ne vidijo kot provokacijo" in da v tem nikakor ne vidijo problema tudi zato, ker gre za evropski denar. Člani slovenske delegacije so se z avstrijskimi sogovorniki dogovorili tudi za obisk delegacije koroškega deželnega zbora v Prekmurju. Tam želijo koroškimi poslancem prikazati slovensko ureditvev manjšinske zaščite. Do obiska naj bi prišlo do marca prihodnje leto. Pogovorov so se poleg predsednika komisije Krambergerja (SLS) udeležili še Maria Pozsonec (narodnosti), Franc Žnidaršič (DeSUS) in Aleš Gulič (LDS) ter predstavnik urada za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak ter slovenski konzul v Celovcu Gregor Jovan.

Slovo od izjemnega vrtnarja v trentarski Julijani

Vreden neizbrisnega spomina

Trenti so se poslovili od vrtnarja Jožeta Zavrnika, ki je 35 let neprekinjeno služboval v Alpinetumu Julijana. Po razdajanju, tudi pri vseh javnih dejavnostih in kot ljubečega moža in očeta, ga je Trentarjem, sredi najbolj plodovitega dela, iztrgala neozdravljiva bolezen.

Zadnjega slovesa v trentarski cerkvi in na pokopališču se je petega novembra udeležilo nekaj sto prijateljev, društvenih prijateljev, sodelavcev, pevcev, gasilcev, amaterskih igralcev... (kje vse ni deloval!) in drugih znancev iz raznih krajev Slovenije in se zadnjič poslovilo od Jožeta Zavrnika, poklicnega vrtnarja, ki se je pred 35 leti zaposlil v Julijani in si v Trenti ustvaril družino. Mladi Jože je v tem kraju, kjer je število prebivalstva strmo padalo, kmalu postal nepogrešljiv na vseh področjih javnega življenja vasi in zaselkov

od Trente do Bovca.

Bil je cerkvenik, ključar v trentarski cerkvi, eden od ustanoviteljev trentarskega zbora Triglav in

do zadnjih moči tudi njegov pevec. Pri amaterski dramski skupini, katere je bil prav tako soustanovitelj, so mu zaupali najbolj zahtevne vloge. Soustanovitelj je bil

pri Gasilskem društvu Soča - Trenta, tamkajšnjem turističnem društvu, dejaven v KS...Skratka, ni bilo pomembnega dogajanja, pri

katerem Jožeta ni bilo zraven. Skoraj neprekinjena vrsta pogrebcev je od cerkve, kjer se je od njega z ganljivimi besedami poslovil prijatelj, znani skladatelj, duhovnik na Dunaju Avgust Ipavec, vse do pokopališča je pričala najpreprostejšo in najvažnejšo stvar na svetu: Jože je imel ljudi rad in oni njega. Po častnem pozdravu gasilskih društev mu je ob odprtjem grobu spregovorila najprej dr. Breda Činč Juhant iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Opisala je čas, ko je začel vrtnariti skupaj s svojo bodočo ženo Marijo, in podčrtala, da je bil Jože več kot dober vrtnar, saj je, ob strokovni pomoči prof. dr. Toneta Vrabra, ki mu je, ne glede na to, da v času njegovega službovanja ni bil več uslužbenec naravoslovnega muzeja, stal ob strani in uresničeval Jožetovo neizmerno željo po znanju in prepričanosti, da mora dati od sebe več, kot je dolžan. Trideset let ga je pri urejanju vrta in poučevanju spremljala dr. Nada Praprotnik, ki mu je tudi pomagala, tako da lahko rečemo, da je postal laični botanik. Dr. prof. Tone Vraber se je najprej spomnil že prej pokojnih vrt-

narjev Tožbarjev, potem Ančke Kavš iz Vrsnika, ki je bila vredna že Kugyjevega spomina - majhne postavice, a velike žene, ki ni samo polno živelja z vrtom in bila njegova poslanka, temveč je bila tudi clovek, ki je živel po Kristusovem Evangeliju. Spomnil se je časa, ko je Jože kot šolan vrtnar prišel v Trento in spoznal Tožbarjevo Marijo, ki je v Julijani, kot Ančka naslednica, delala že pred Jožetovim prihodom. Poročila sta se in desetletja obdelovala skupaj svoj gorski vrt. Ko je Jože začel delovati, se je službeno obdobje dr. Vrabra že končalo, saj je trajalo le do začetka leta 1968. Vsceno pa je neuradno trajalo vse do letos. Tako lahko z gotovostjo trdi, da se je Jože izkazal odličnega delavca, strokovno razgledan in vedno pripravljen za pogovor. Večkrat se je pridružil botaničnim ekskurzijam s študenti. Zadnjič sta bila skupaj nad Moreževim kraljestvom nad Bavsko, ko se je v dolino vrnil, kot že toliko krat poprej, s težkimi vrečami nabranih rastlin in tako bogatil vrt z manjkajočimi ali novimi rastlinami. Zanimal se je za nahajališča, se pripravljaj na nove nabiralne pohode v gore in vedno znova spraševal tudi ob Vrabrovih, ne prav pogostih obiskih v vrtu. Oglašal se mu je po prenosnem telefonu in mu zastavljal mnogokrat ne prav lahko rešljiva vprašanja, ki so pričala o njegovem poglobljenem zanimanju za rastline in skrbi za vrt. Bil je eden vzornih ljudi, ki je znal obiskovalcem podati bistveno in v danem letnem času, kar je najpomembnejše. Spomnil se je še, kako so občudovali njegovo žilico duhovnega humorja, s katerim je zabelil marsikatero srečanje ali pogovor. Ob tem je nekako skušal najti tolažbo ob dejstvu, da Jože ni le vzorno nadaljeval tradicije trentarske gorniško - botanične kulture, temveč tudi to, da se ta tradicija nadaljuje že v tretjem rodu. Njegov zaslug je za to, da neizbrisne. V njih bo trajno živel njegov spomin.

MM

NSKS in KKZ podelila pomembno priznanje

Einspielerjeva nagrada jezikoslovcu Pohlu

Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) in Krščanska kulturna zveza (KKZ) sta prejšnji teden podelila letošnjo Einspielerjevo nagrado, ki je namenjena Neslovencem, ki si prizadevajo za slovensko manjšino na avstrijskem Koroškem, jezikoslovcu s celovške univerze Heinzu-Dietru Pohlju. Pohl je prejel nagrado za zasluge, "da se dvojezičnost na avstrijskem Koroškem razume kot samoumevna."

Heinz-Dieter Pohl je namestnik predstojnika oddelka za splošno in računalniško jezikoslovje na univerzi v Celovcu. Med drugim se ukvarja s proučevanjem krajevnih, rečnih in gorskih imen na avstrijskem Koroškem. Izdal je tudi dve knjigi pri celovski slovenski Mohorjevi založbi z naslovoma Koroška - slovenska in nemška imena ter Jezik koroške kuhinje. Kot je v svojem govoru dejal predsednik NSKS Matevž Grilc, avstrijske Koroške ni mogoče razumeti, ne da bi se zavedali njene dvojezičnosti. Pohl je po Grilcjevih besedah prispeval na "nespektakularen, zato pa tembolj prepričljiv način k temu, da je vsak na avstrijskem Koroškem soočen z dvojno in hkrati skupno identiteto dežele." Pri koroškem vprašanju gre tudi za ohranjanje skupne koroške

kulturne dediščine. "Potem smo lahko skupno ponosni na to dediščino in lahko tudi knežji kamen priznamo Slovence kot narodnim in Korošcem kot geografskim naslednikom Karantanije," je menil Grilc. Prijemnik letošnje Einspielerjeve nagrade Pohl je v svojem zahvalnem nagovoru povedal, da sta oba jezika, slovenski in nemški, "koroško imenoslovje trajno oblikovala in vtisnila deželi nezamenljiv pečat." Einspielerjeva nagrada je poimenovala po Andreju Einspielerju, ki se je rodil leta 1813 v Svečah v Rožu na Koroškem. Bil je duhovnik, gimnazijski profesor, skupaj s škofom Antonom Martinom Slomškom in Antonom Janežičem soustanovitelj Mohorjeve družbe ter poslanec v koroškem deželnem zboru.

Na dnu...

VSAK DAN SI DRUGO IZMISLIJO! MANJKALA NAM JE SAMO ŠE TEORIJA O DEVOLUCIJI!

Sindikati napovedujejo za naslednjo soboto doslej največje delavske demonstracije

Dr. Andrej Bajuk ponovno izvoljen za predsednika Nove Slovenije

V prejšnjih dneh je bilo več dogodkov, pomembnih za razvoj politike in programov nove oblasti. Predsednik republike dr. Janez Drnovšek se opredeljuje do mednarodnih in domačih tem, pri čemer se ne ozira na mnenja posameznih ministrov in vlade. Medtem ko se vlada zavzema za nadaljevanje dvostranskih pogajanj o neresenih vprašanjih s Hrvaško, dr. Drnovšek meni, da naj spore obravnava in reši mednarodno razsodišče.

sedaj okoli 16 tisoč zaposlenih. Zorana Jankoviča so odstavili nadzorniki iz Pivovarne Laško in družbe Istrabenz, ki imajo prevladujoči vpliv v nadzornem svetu

sposobnih in iznajdljivih, ker bi bilo to v nasprotju z zdravom pametjo. Zakaj bi se mi smilili, ko pa so vendar v dobrih in slabih trenutkih svojih karier že zdavnaj dokazali, da znajo poskrbeti predvsem zase in nemara tudi za druge. To so ljudje, ki so ljudem enaki le pred zakonom, ne pa tudi pred moralo. Bolj se mi smili delavka, ki izgubi službo. Njej se podre svet, Zoranu Jankoviču se že ne bo."

NSi je resen tekmelec v boju za oblast v Sloveniji

Mercatorja. Jankovič se z novimi upravljalci velikega trgovskega sistema ni mogel sporazumeti o prihodnji poslovni politiki omenjenega velepodjetja. Razlogi za odstavitev so morebiti tudi politični, saj naj bi bil bivši predsednik uprave vdan prejšnji oblasti. Sam Jankovič je dejal, da mu najbolj zamerijo to, da je prijatelj bivšega predsednika države Milana Kučana. Ob zamenjavi na vrhu Mercatorja je kolumnist Marko Crnkovič v ljubljanskem časniku Dnevnik napisal tudi naslednje: "Nikoli ne objokujem usod vplivnih, vodilnih, pomembnih, bogatih, odgovornih,

na kongresu Nove Slovenije, krščansko - ljudske stranke, ki je močno zaznamoval politično dogajanje - bil je 19. novembra v Novi Gorici - skoraj niso omenjali sporov oziroma različnih stališč in mnenj o stanju v tej stranki, temveč so se razpravljali predvsem zavzemali za njeno enotnost in učinkovitost. Predsednik NSi dr. Andrej Bajuk in vodja notranje opozicije Lojze Peterle sta govorila v enakem duhu sodelovanja in razumevanja. Bajuk je poudaril, "da je stranka resen tekmelec v boju za oblast v Sloveniji, ne pa umirajoča struktura pred potopom." Peterle pa je dejal, "da mo-

ra stranko NSi, ki je sicer najbolj zanesljiva politična sila, zanima tudi le skupna smer."

Kongres - udeležilo se ga je okoli 300 delegatov - je potekal pod geslom Nove možnosti Sloveniji. Potrebo po enotnosti stranke so ponazorili tudi z opozorilom Peterle, "da je treba preseči delitve stranke na Bajukove domobrance in Peterletove udbovce."

Za predsednika stranke je bil ponovno, že tretjič, izvoljen dr. Andrej Bajuk, ki je prejel 143 glasov. Njegov protikandidat, ki ga je podpiral tudi Lojze Peterle, Franc Vovk, sicer župan občine Dolenjske Toplice, pa je prejel 105 glasov. Bajuk je v nagovoru po objavi volilnih izidov "ponudil iskreno roko vsem, ki so glasovali zoper njega, ker pripadamo isti družini, ki jo povezujejo vrednote ljudsko - krščanskega gibanja." Iz bogate kronike pomembnejših dogodkov v Sloveniji v preteklih dneh omenjamo nadalje pogovor predsednika države dr. Janeza Drnovška na javni TV, v katerem je podprl in utemeljil socialne in gospodarske reforme. Izrekel se je tudi zoper protestne demonstracije proti omenjenim reformam, ki jih pripravljajo štirje osrednji sindikati. Dr. Drnovšek sindikate poziva, naj raje sodelujejo na pogovorih o reformah, kot pa da organizirajo demonstracije.

Marijan Drobež

Slovenija po številu izvirov zdravilnih voda med najbogatejšimi Nove naložbe in razne novosti za napredek zdravilišč

V Sloveniji deluje okoli 25 termalno-zdraviliških centrov, ki si prizadevajo za razvoj blagovne znamke Slovenska zdravilišča. S tem želijo zdravilišča predstaviti in utemeljiti svoje posebnosti navezave na medicino in tradicijo. Naj poudarimo, da Slovenija, glede na svojo velikost, po številu izvirov zdravilnih voda spada med najbogatejše dežele. Takih izvirov je 87, še zmeraj pa odkrivajo nove. Zdraviliški turizem ustvarja največji delež prenočitev, hkrati pa v svojo ponudbo uvaja številne novosti. Do pred nekaj leti so zdravilišča skrbela predvsem za zabavo in počitek gostov. Že nekaj časa pa posvečajo največjo skrb novim gibanjem, ki jih je v evropski turizem prinesla filozofija zdravega načina življenja, t.i. wellnessa. To je gibanje, ki poudarja povečano skrb posameznika za lastno zdravje. Wellness se je tudi v naših zdraviliščih hitro in močno razširil in postal hitro razvijajoča se vrsta turizma.

be za še bolj kakovostno ponudbo. V termah Čatež so, denimo, odprli nov hotel Čatež, z dvema notranjima in enim zunanjim bazenom. V hotelu Golf na Bledu so odprli Wellness center Ži-

va, ki obsega bazene s termalno vodo, več savn in center lepote telesa in duha. V termah Dobrna so v hotelu Vita odprli nov termalni zunanji bazen z otroškim bazenom. V zdravilišču Dolenjske Toplice dopolnjujejo obstoječo ponudbo medicinskih sprostivnih programov s pro-

grami in storitvami Wellness centra Balnea. V zdravilišču Šmarjetske Toplice so strokovnjaki razvili posebne medicinske programe za hujšanje in odpravo fizičnih težav. Še pred koncem

tega leta bodo v Šmarjetskih Toplicah odprli nov hotel.

Precej novih programov so razvili v zdravilišču Strunjan. V termah Laško načrtujejo v prihodnjem letu gradnjo novega hotela, s katerim bodo pridobili 420 novih postelj, nove vodne površine ter kongresno-prireditveni center za tisoč oseb. V termah Lendava bodo popolnoma obnovili hotel Lipa, v termah 3000 Moravske Toplice pa grade moderen Golf hotel, v katerem bo imela vsaka soba svoj bazen in poseben wellness center. Tudi v termah Olimia grade nov hotel s 150 posteljami in veliko kongresno dvorano.

Razne naložbe izvajajo tudi v okviru hotela Palace v Portorožu, v termah Ptuj, zdravilišču Radenci, v Rogaški Slatini, termah Topolšica in v termah Zreče.

Ob razvoju wellnessa v slovenskih zdraviliščih in v turističnih organizacijah opozarjajo, da država omenjenemu gibanju nudi premalo sredstev za promocijo. Država ne vidi ali ne želi videti, poudarjajo, da je Slovenija pravzaprav oaza zdravilišč in da ima Slovenija kar 87 termalnih izvirov. To pomeni, da v državi ni treba iskati termalne vode v globinah, ki jih nekateri iščejo tudi do tisoč metrov globoko.

M.

Kratke

V Sloveniji pravilnik o obvezni zimski opremi avtomobilov

V Sloveniji policija strogo nadzoruje izvajanje pravilnika o obvezni zimski opremi pri vožnji avtomobilov. Le-ta je začel veljati 15. novembra, velja pa tako za domače, torej slovenske, kot tudi za avtomobile, ki prihajajo iz tujine. Vabimo naše bralce, da to upoštevajo. Vozilo mora biti opremljeno z zimskimi gumami ali pa s snežnimi verigami. Snežne verige v prtljajniku zadostujejo le voznikom, ki imajo letne pnevmatike s profilom najmanj tri milimetre. Poleg gum pa je potreba pregledati tudi nivo in temperaturo zmrzlišča hladilne in pralne tekočine in preveriti stanje akumulatorja. Kršitelji pravilnika o obvezni zimski opremi pri vožnji avtomobilov v Sloveniji bodo kaznovani z globo, ki znaša 30 tisoč tolarjev.

Slovenski znamki z božičnim in novoletnim motivom

Pošta Slovenije je v letošnjem zadnjem sklopu priložnostnih poštinih znamk izdala tudi znamki z božičnim in novoletnim

motivom. Motiv božične znamke so otroci s svečkami, r 10tiv letošnje novoletne znamke pa je deklica ob oknu. Ilustrirala in oblikovala ju je Jelka Reichman. Ob znamki so izdali v polah po 25 znamk in v zvezčkah s samolepilnimi znamkami, ki so še posebej primerne za opremljanje božičnih in novoletnih voščil.

Pošta Slovenije bo naslednje priložnostne poštne znamke izdala 20. januarja 2006. Med njimi bodo voščilna znamka v obliki srca in znamke iz serije Narodne noše z motivi Folklore in Znamenitih osebnosti. Izdali bodo tudi dve znamki na temo zimskih olimpijskih iger, ki bodo prihodnje leto potekale v Turinu.

Tudi v Sloveniji ženske živijo dlje kot moški

V novi številki Ekonomskega ogledala, ki ga izdaja državni Urad za makroekonomske analize in razvoj Slovenije, je objavljena tudi študija o indeksu človekovega razvoja. V letem obravnavajo vrsto gibanj o razmerju med moškimi in ženskami na raznih področjih, v posameznih državah. V omenjeni publikaciji so tudi zapisali, "da se razkoraki v vrednostih življenja po spolu, posebno veliki v pričakovanem trajanju življenja."

V Sloveniji je razlika v pričakovanem trajanju življenja moških in žensk podobna tisti v Franciji, Španiji in na Japonskem. Ženske v povprečju živijo 7 let dlje kot moški. Za primerjavo in kot posebnost o pričakovanem trajanju življenja Ekonomsko ogledalo omenja Rusijo, kjer so razlike med moškimi in ženskami največje. Tam namreč ženske v povprečju živijo kar 13,1 let dlje kot moški.

Slovenija zelo uspešna pri uvajanju evropske kartice zdravstvenega zavarovanja

Na konferenci o enoletnih izkušnjah pri uvajanju evropske kartice zdravstvenega zavarovanja, ki je bila v Bruslju, je Slovenija dobila zelo dobro oceno. Evropska kartica je dokument, s katerim osebe iz držav članic EU in iz Evropskega gospodarskega prostora, torej tudi iz Slovenije, ki so obvezno zdravstveno zavarovane, uveljavljajo potrebne zdravstvene storitve med začasnim bivanjem v drugih državah, članicah evropske povezave oz. evropskega gospodarskega prostora. Storitve uveljavljajo neposredno pri zdravniških in zdravstvenih ustanovah, ki so del javne zdravstvene službe. Evropsko kartico izda vsaka država posebej za svoje državljane, vendar ima ta dokument zaradi svoje prepoznavnosti enako celostno podobo.

Izdaja evropske kartice zdravstvenega zavarovanja je za zavarovane osebe brezplačna. Slovenija je bila na omenjeni konferenci s strani evropske komisije (evropske vlade) in drugih udeležencev ocenjena kot država, ki je bila pri uvajanju evropske kartice med najbolj uspešnimi. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je namreč vzpostavil izdajo evropskih kartic med prvimi v Evropi in obenem omogočil zavarovancem učinkovito elektronsko naročanje preko spletne strani in omrežja, ki ga tvori 295 samopostrežnih terminalov po vsej državi. Zavod je doslej slovenskim zavarovancem izdal že več kot 740.000 evropskih kartic in nad 260.000 certifikatov, to je tiskanih obrazcev, ki v izjemnih primerih nadomeščajo evropsko kartico. Zaradi omenjenih uspehov so na konferenci v Bruslju Slovenijo predstavili kot zgled za druge države članice EU oz. Evropskega gospodarskega prostora, pri uvajanju evropske kartice zdravstvenega zavarovanja.

Šempeter pri Gorici

Glasbena molitev in čaščenje

V soboto, 5. novembra 2005, so šempeterški župnijsko cerkev sv. Petra napolnili zvoki orgel in donenje dveh polnih, močnih glasov. Kulturno - umetniško društvo Šempeter je namreč ob 76. obletnici posvetitve šempeterske cerkve organiziralo Koncert sakralne glasbe, ki so ga poustvarili naši argentinski rojaki: sopranistka s širokim

razponom glasu in lepo barvitostjo Ani Rode, izvrstni basist, mojster petja in besede, Luka Debevec Mayer in organist Ivan Vomberger. Sakralna ali cerkvena glasba predstavlja zelo pomemben segment v svetovni in slovenski glasbeni literaturi. Za kristjane pa pomeni še nekaj več. Izhaja namreč iz vernikove duševne potrebe po izražanju čustev ob

pogovoru z Bogom. Tudi zato je glasbeno izročilo

vesoljne Cerkve zaklad neprecenljive vrednosti. To so v nagovoru poudarili tudi nastopajoči sami. Luka Debevec Mayer je namreč program del A. Stradella, J. S. Bacha, C. Francka, G. Faureja, L. van Beethovna, M. Regerja, Ch. Gounoda, P. Griesbacherja, F. M. Alvareza, P. Jereba, B. Martinuja, C. Saint-Saensa in G. Zangla razdelil v dva dela. Pred

všakim je skozi razlago in poglabitev v besedilo posamezne skladbe podal kratko razmišljanje. "Koliko sem prejel ob tvojih himnah in spvih, v globokem ganjenju, ko sem poslušal sladko doneče glasove tvoje Cerkve! Ti glasovi so se mi zlivali v ušesa in točila se mi je resnica v srce in vse više je plamenelo v meni čustvo pobožnosti in tekle so solze in bilo mi je dobro z njimi" pravi Sv. Avguštín. In v soboto je ganjeno molila in Boga častila polna šempeterska cerkev.

Mateja Poljšak Furlan

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabi na predstavitev

**KNJIŽNE ZBIRKE
ZA LETO 2006**

na 21. Slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani
v sredo, 30. novembra 2005, ob 10. uri

Cankarjev dom, dvorana Lili Novy

Zaradi prilagoditve zahtevam in potrebam Evropske zveze

V Sloveniji v postopku nov zakon o vinu

Slovenska vlada je sprejela predlog novega zakona o vinu in ga poslala parlamentu v nadaljnjo obravnavo in sprejem. Zakonodajna tradicija na področju vina je v Sloveniji oz. na njenem ozemlju izredno dolga in sega v leto 1905, ko je bil sprejet stari avstrijski zakon. Sedaj veljavni zakon je bil sprejet leta 1997, vendar je bil v letu 2001 delno spremenjen oz. dopolnjen. Zdaj je treba celotno vsebino zakona korenito spremeniti in jo prilagoditi evropski zakonodaji. Nov zakon o vinu bo urejal problematiko grozdja, mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina. Poleg sprememb zakonodaje EU bodo nov zakon sprejeli predvsem zaradi spremenjenih razmer pri pridelavi in trženju vina, na kar sta vplivala enotni evropski trg in tudi odpiranje evropskega trga tretjim državam. Zaradi tega se tudi pridelava grozdja in vina v Sloveniji sooča z velikimi svetovnimi presežki, glede na

potrošnjo. Vse to predstavlja za vinogradništvo in vinarstvo, ki je bilo v preteklosti usmerjeno skoraj izključno k prodaji na domačem trgu, nov izziv, novo nevarnost, a hkrati tudi priložnost. Potrebne so spremembe pri pridelavi grozdja, vina in pri organiziranosti tržnih pristopov, s tem pa tudi zakonodaje, ki ureja navedena področja. V Sloveniji je v register pridelovalcev grozdja vpisanih 16.500 ha vinogradov, pridelek se redno prijavlja na 12.700 ha, iz letalskih posnetkov pa je razvidno, da je v državi dejansko 15.000 ha vinogradov. V register je vpisanih 23.300 pridelovalcev grozdja in skoraj vsi so tudi pridelovalci vina. Za stekleničenje je prijavljenih skoraj 1.400 pridelovalcev, od teh je 16 večjih. Vsak med njimi pridelava več kot pol milijona litrov vina na leto. Pridelek vina v Sloveniji znaša

okrog 62 milijonov litrov, poraba pa naj bi bila občutno večja. Pri tem je treba upoštevati tudi naraščanje uvoza iz drugih vinogradnih držav. Uvoz vina iz tujine je, denimo, v letu 2004 znašal 3,9 milijonov litrov. Velik delež je imela Italija, iz katere je Slovenija v omenjenem letu uvozila več kot milijon litrov vina, pretežno v steklenicah. M.

Vida Valenčič

Težki gozdni čevlji in marelično drevo

Pravkar sem si sezula težke gozdne čevlje. Na podplatih imam še vedno prilepljeno listje Socerbskih gozdov. Italijanski kolega me je povabil, naj se kako nedeljo pridružim skupini Varstva gorskega okolja pri krajevem planinskem društvu in tako sta z ženo navsezgodaj prišla pome. V trebuhu občutek zadovoljstva, da mi tokrat kako oklevanje, ker pač nikogar ne poznam, ne pride do živga. Pri Socerbskem gradu se iz avtov valijo vedno nove osebe, mrz je tako rezek, da ti reže v lica. Najstnice, ki so se odločile, da tokrat sledijo staršem v njihovem običajnem nedeljskem pohajkovanju po gorah, fantje vajeni vseh vremen, ki so že avtomatično zjutraj v nahrbtnik stlačili tudi smučarske rokavice, tržaška učiteljica, ki je dvanajst let suplirala v šoli na Belopeških jezerih, kamor noče nihče, ker je področje pač "italijanski lijak". In za nameček tudi ena najmrzljivejših točk v državi. Par prostovoljnih "čistilcev mlak", ki še danes s ponosom spregovorijo o neverjetnem podvigu organizacije mednarodnega srečanja, katerega so se udeležili tudi kolegi iz Južne Afrike. Starejše ženske belih las, z gorniško palico v roki, ki se med sabo smejejo kot dekletca in govore o dokumentarcih, ki so jih videle po RTV Slovenija. Pod košato frizurico z belimi lasmi uzrem obraz, ki mi je znan. "Skupaj sva obiskovali tečaj nemške konverzacije na Ljudski univerzi, kajne? Spominjam se Vas iz prve klopi." "Joj, gospodična, pa imate res dober spomin! To je bilo pred dvajsetimi leti! Medtem mi je umrl mož, kasneje sem se vpisala na slovenščino in še toliko drugih dogodkov je bilo vmes!" Opoldne opazujem te starejše gospe belih las, kako si delijo sendviče med sabo, si točijo vročega čaja in si sledijo ena drugi pri vsem, kot najstnice.

Ko se dotakneš osebe

Ravnatelj naravoslovnega muzeja nam razlaga ta ali oni pojav, za vsakega je pripravil snopič listov z razlago te ali one jame. V procesiji se spustimo v manjšo jamo, prislunemo razlagi, kako je obilen dež v tisočletjih izdelbel ta in oni lok, kakšne neznatne živalice živijo v tem podzemlju in potem spet na površje, sonce je že visoko na nebu, pogled sega do Glinščice.

Pod večer gremo nekateri na dom zakoncev, ki živita v prelepi hiši v Saležu. Ona, osnovnošolska učiteljica, že več let v prostem času čisti mlake, mož je lastnik agencije z nepremičninami, ki se ob vikendih veliko raje družijo z naravoslovnimi zanesenjaki, kot pa s kako družbeno crme de la crême v crvatah.

Ko se sprašujem, zakaj pišem o teh utrkih, si sama zase odgovorjam, da verjetno zato, ker sem toliko časa pozabila, da sem del narave, toliko časa sem pozabila, kako je človek v nečem drugačen, ko začuti pod sabo šumeče gozdno listje in si skuša utirati pot med vejevjem. Mestni otrok sem, narava mi je bila tista široka marelica za hišo, na kateri sem se toliko ur vesila, ravno tista marelica, na katero sem s hrepenenjem gledala, ko sem se kot majhen otrok dve leti učila igranja na violino. Slednje sem (pobalinsko) rahlo tresla ob talni tapison, da se je razglasila... in tako nisem bila primorana vadi-ti... in sem lahko končno spet splezala na marelico!

Narava mi je bila v letih uteha in kraj, kjer sem doživljala najmočnejše emocije, butanje morskih valov ob skale, žareči sončni zublji na nebu, dež, ki mi je objemal telo pri hoji. In tudi, če se dobro zavedam te svoje na določen način intelektualizirane predstave narave, ki je daleč od vsakdanjega tesnega odnosa, ki ga ima lahko vinogradnik ali kmetovalec, vem, da je narava del mene in tista naravnost opravi, odnosov, pogovorov in grizljajev v ustih, ki je bila del današnjega dne, me je le spomnila na to.

Projekt Moja dežela - lepa in gostoljubna

TZS podelila nagrade v Rogoški Slatini

Turistična zveza Slovenije (TZS) je minuli teden v Rogoški Slatini podelila nagrade v projektu Moja dežela - lepa in gostoljubna. Med večjimi kraji je zmagala Ljubljana, med srednjimi mesti Slovenske Konjice, v kategoriji manjših mest pa Metlika. Izrazito turistični kraj so Moravske toplice, turistični kraj je Ptuj (na sliki), zmagovalac med izletniškimi kraji je Topol pri Medvodah. Med drugimi kraji je prva nagrada pripadla Križeči vasi, zmagovalac v kategoriji hribovski kraji

pa je Leskovec nad Šentjanžem, so sporočili iz TZS. Na popoldanski slovesnosti, ki je sicer sledila posvetu o uresničevanju projek-

ta Moja dežela - lepa in gostoljubna, je TZS podelila še nekaj drugih nagrad. Tako je za najbolj urejen gasilski dom razglasila Prostovoljno gasilsko društvo Obrež, najbolj urejena policijska postaja je Policijski oddelk

Gornji Petrovi, med slovenskimi vojašnicami pa si je prvo nagrado prislužila ljubljanska vojašnica Franc Rozman Stane. V kategoriji bencinskih servisov je zmagovalac bencinski servis Vipava, najbolj urejena je železniška postaja Ljubljana, za najkmetitijo pa so razglasili kmetijo Mirele Peresin z Brega pri Golem brdu v občini Dobrovo.

Nasveti varčevalcem

Predvidevanje nihanja valutnih tečajev za prihodnost je tudi za najboljše finančne analitike zelo težavno, včasih nemogoča zadeva. Še pred letom dni je namreč kazalo, da bo evropska denarna enota pregazila ameriški dolar. Razmerje med valutama je celo doseglo stopnjo 1,36. Redki finančni operaterji so takrat verjeli v ponovno ovrednotenje ameriške valute v krakotročnem časovnem razmahu. V zadnjih mesecih pa prihaja do krepkega preobrata, tako da je razmerje evro/dolar že zdrknilo pod mejo 1,17. Z makroekonomskega vidika se v zadnjem letu ni zgodilo nič posebnega. Ameriški gospodarski sistem je sicer v primerjavi z evropskim ohranil svojo vitalnost in prožnost. Vendar proračunski in zunanjetrgovinski primanjkljaj v ZDA, ki sta pred letom dni bila glavna razloga za osibitev dolarja, ostajata dejansko nespremenjena. Svetovni finančni operaterji so preprosto preusmerili pozornost na razliko ključnih obrestnih mer v ZDA (4,0 %) in EU (2,0 %). Dodatno se je na trgih v preteklih dneh oblikoval določen konsenz, da bo FED (Osrednja ameriška banka) v prihodnjih mesecih še višala osrednjo obrestno mero. S tega vidika prevladuje določena negotovost med bančniki evropske centralne banke, tako da tudi prvi porošek (po nekaj letih) za 25 točk v mesecu decembru je zelo vprašljiv. Vsekakor si ne moremo pričakovati v prihodnosti s strani evropske banke tako odločnih intervencij kot v ZDA. Evropska gospodarska rast na letni osnovi namreč daleč zaostaja za ameriško. BDP (Bruto državni proizvod) v prvem

Podražitev dolarja: zamenjava naložbene strategije? (1)

primeru, po podatkih iz 3. tromesečja tekočega leta, bo komaj presegl 1 %, v drugem pa dosegel skoraj 4 %. Zaradi tega si Evropska Osrednja banka ne more privoščiti strogo omejevalne denarne politike. Večina finančnih operaterjev meni, da se bo ugoden trenutek za ameriško valuto nadaljeval tudi v prihodnosti. Do ponovnega preobrata v korist evra bo lahko prišlo v daljšem časovnem razmahu oziroma v tenutku, ko bo na finančnih trgih prevladalo prepričanje, da se je razlika ključnih obrestnih mer med

ZDA in EU začela ožiti. Skratka finančni svet čaka nedvoumno sporočilo, da je ameriške restriktivne denarne politike konec in se je začela evropska. V idealnem finančnem svetu smotrna naložbena strategija za vlagatelja naj bi srednjeročno dala prednost dolarju, dolgoročno pa evru. Žal pa pravega trenutka, v katerem lahko pride do korenitega zasukar na valutnem trgu, nihče ne more napovedati. Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

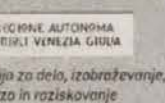
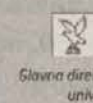
VIŠJE USPOSABLJANJE

2005/06

SODELAVEC V UREDNIŠTVU TEHNIK POMORSKE ŠPEDICIJE

- Koristniki:** brezposelni z diplomo višje-srednje šole s stalnim bivališčem na območju dežele Furlanije-Juljske krajine
- Stroški:** tečaj in študijsko gradivo brezplačno
- Trajanje:** 280 ur predavaj, dva meseca delovne prakse s štipendijo v višini 320 € mesečno
- Sedež:** GORICA, Korzo Verdi 51
- Vpisovanje:** od ponedeljka do petka od 9.00 do 13.00 do 7. decembra 2005
- Informacije:** 0481 81826, go@sdzpi-irsip.it

www.sdzpi-irsip.it

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD
ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

NOVI GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Poljak
Izdajatelj Zadruga Goriška, Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov,
inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Oglaševanje: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica,
ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452,
iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska
v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03
(varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za
osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko
brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov,
ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 22. novembra, ob 14. uri.

Pričevanje

Ujeta na Korziki (5)

5. Z molotovkami in kamni nad policiste

Boj vroče je vse skupaj postalo šele zvečer, ko se je mularija umaknila z ulic. Tam okrog devetih sva se namerila na krajši sprehod po večerji, ki sva si jo pripravila kar v hotelski sobi. Ko sva prišla iz hotela, so naju bile v trenutku same oči, saj so bili vsenaokrog "Robocopi". Policistov je bilo toliko, da nisva vedela, ali naj se počutiva maksimalno varno ali ravno obratno. Delavci komunale so s težkimi delovnimi stroji

ve umirjajo in da imajo organi za notranje zadeve stanje pod kontrolo. To nama je potrdil tudi eden od policistov, ki je

že odstranili večji del barikad, ki so čez dan ohromile promet, o izgreznikih pa ne duha ne sluha. Kazalo je, da se zade-

sicer omenil, da je v mestu še vedno zbranih kakšnih 70 protestnikov, a da večjih izgrediv ne pričakujejo več. Na

vprašanje, ali bodo trajeti naslednji dan pluli, nama je začel samozavestno, kot da bi bil sam kapitan katerega od njih, zagotavljati, da bo vse skupaj "šibalo", tako kot je treba.

"Najbolje, da prideta jutraj ob sedmih, ko odprejo blagajno v pristaniškem terminalu, ..." je

odprta. Brez skrbi," naju je napolnil z optimizmom.

Zadovoljna sva se vrnila proti hotelu, saj je bil center Bastije strašljivo tih in prazen, tako rekoč mrtev. Nikjer žive duše. Le stotina policistov in midva, kar se mi je zdelo nekoliko sumljivo.

Kakšnih dvajset minut po tem, ko sva se vrnila v hotel, je začelo zunaj pokati. Slišati je bilo nekaj manjših eksplozij in strelav. Jana je hotela ven, a je nisem pustil, saj se mi je zdelo preveč nevarno. Že po dobre pol ure sva priporočila na televiziji videla posnetke prave vojne, ki se je dogajala le nekaj metrov stran od našega hotela. Zamaskirani demonstranti so navalili na policiste z molotovkami in kamni, zraven so zažgali en kombi ter razbili več avtomobilov in izložb najbližjih trgovin, kafičev in poslovalnic. Za razliko od popoldneva, ko so se v centru na-

pihovali predvsem najstniški "črički", so bili z rutami in črnimi maskami zamaskirani borci, pravi dedci, tako da so prišli policistom štiti in ščitniki še kako prav. Posnetki so bili res dramatični in takoj sva

pomislila na to, da se je tisti policist prekleto motil oz. da blagajna potniškega terminala naslednje jutro zelo verjetno ne bo odprta.

/ dalje
Nace Novak

Mednarodno srečanje Meteorisk v Viscu pri Palmanovi Instrumenti za napovedovanje nevarnih vremenskih stanj

pred nedavnim je potekalo na sedežu Deželne meteorološke opazovalnice OSMER-ARPA v Viscu mednarodno srečanje o projektu Meteorisk, pri katerem sodeluje sedem alpskih dežel iz Italije ter štiri obmejne alpske države, in sicer Slovenija, Nemčija, Avstrija in Švica. Deželna meteorološka opazovalnica Furlanije - Julijske krajine, Osmer, je pri projektu glavni partner za italijanske dežele. Slovenijo so zastopali predstavniki Urada za meteorologijo pri Agenciji Republike Slovenije za okolje. Na srečanju so prikazali nekatere skupno izdelane instrumente, ki omogočajo boljše monitoražo, napovedi in interpretacijo nevarnih meteoroloških stanj. Med temi je treba posebej omeniti:

sistem EVA, ki nudi statistične indikacije, na podlagi obsežnih zgodovinskih podatkov, za ve-

liko število krajev in tako omogoča, da se določen podatek lahko pravilno oceni in da se mu posveti zadostna pozornost; sistem GIS, ki omogoča takojšnje zemljepisno lokacijo meteoroloških pojavov na določenem področju (npr. širše padavine preko 100 mm), in sicer tako s prognostičnega vidika kot pri monitoraži; prognostiki iz različnih dežel ali držav se lahko med seboj usklajujejo in skupaj izdelajo najbolj možen scenarij ali obnovijo dogodek z natančnimi mapami;

WEATHERBOX je spletna stran, ki omogoča takojšen dostop do slik, podatkov, napovedi in meteoroloških informacij, ne da bi bilo zato potrebno dodatno iskanje preko interneta; ta instrument je še posebej učinkovit za sredstva javnega obveščanja;

TABELA RIZIČNOSTI zaradi vremensko pogojenih nevarnosti, ki jo sodelujoči meteorološki uradi uporabljajo že več mesecev, omogoča objavlanje mape rizičnosti za celotno alpsko območje, ki jo prognostiki izpolnijo v različnih barvah glede na morebitno nevarnost ter opišejo pojav. Mapa, ki je dnevno ažurirana za obdobje 3 dni, je pomembna predvsem za civilno zaščito. Na razpolago je na spletnih straneh www.meteorisk.info.

Za Meteorisk narašča zanimanje tudi v vrstah projekta EMMA, ki naj bi našel temelje na enaki osnovi in želi vključiti v projekt vse države Evropske unije. Za zdaj so v sklopu slednjega že določili skoraj enake rizične stopnje kot v projektu Meteorisk in podoban način opazovanja.

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Abrakadabra

Le kaj bomo zdaj brez Najboljšega soseda? V Sloveniji doživljajo v današnjih dneh pravo revolucijo v gospodarstvu. Skoraj tako kot so jo okusili med prehodom iz starega jugoslovanskega samoupravljalnega sistema v tržno ekonomijo zahodne Evrope. No, ja! Novosti, ki se obetajo, ne bodo imele takih vseobsegajočih učinkov, kot je bila zamenjava sistema. Tla pod nogami vseh gospodarstvenikov pa so se vseeno počasi zamajala. Pa tudi navadni ljudje s precejšnjo zaskrbljenostjo spremljajo razvoj dogodkov. Odslej jih namreč z vrha visoke Mercatorjeve stolpnice, ki se dviga za Bežigradom v Ljubljani, ne bodo več gledale globoko modre angelske oči prvega Najboljšega soseda. Zamenjali so nezamenljivega Jankoviča. Kje bodo zdaj Slovenci našli še kakega takega direktorja, ki se jim bo, kot Jankovič, vedno nasmihal, bo vseprisoten, se bo ukvarjal z gospodarstvom (Mercator), s športom (roketni mecen),

politiko (Forum 21) in še bi lahko naštevali? Ja, težko bodo še kdaj dobili podobnega (oz. niti ne. Dovolj, da bi se rojaki iz matice preselili v Italijo, kaj mislite?) Primer Jankovič je po svoje simptomatičen za gospodarsko strukturo Slovenije in prežetost gospodarstva s samo državo. Rodil se je v poletnih mesecih, potem ko sta SOD in KAD, največja paradržavna sklada (država ju neposredno nadzoruje), prodala svoje precejšnje deleže v Mercatorju Pivovarni Laško in Istrabenzu. Država je torej iz Mercatorja izstopila, vstopili pa so privatni lastniki, ki so preko nadzornega sveta Jankoviču izrekli nezaupnico. Problematična je torej država! Sicer je res, da se navadno vsi pritožujemo nad državo, da je kriva za slabo vreme in padavine in včasih celo za prehlade in gripe. No, in da ne bo pomote, to velja

tudi v Sloveniji. Država je po temtatem nekoliko bolj kriva ob koncih tedna, recimo ko vremenoslavci za soboto in nedeljo napovejo jasno in lepo vreme, a kljub temu oba za Slovence prosta dneva zaliva "večni" dež. V Sloveniji sicer velja še nekoliko drugačna slika o državi. Tista, ki jo je npr. prinašal Miro Petek v svojih zapisih. Sicer nič nenavadnega, glede na to, da smo imeli v deželici na sončni strani Alp dolgo tranzicijsko obdobje, v katerem sta bili denacionalizacija in privatizacija čarobni besedici za prosto čaranje na področju gospodarstva. Ja, približno tako kot bi v poosamosvojitveno Slovenijo pristopical čarodej Merlin in začel vsepovprek recitirati svoj "Abrakadabra". Gotovo bi bil bolj uspešen. Pred nekaj meseci je v Ljubljani gostoval tudi najbolj znan živeči čarodej, David Copperfield. Morda se je želel

tudi sam udeležiti kake seanse gospodarskega čaranja. No, država je kljub vsem lepim besedam predvsem preko skladov SOD in KAD še vedno močno prisotna v številnih družbeno-ekonomskih porah (čeprav po prodaji Mercatorjevih delnic nekoliko manj). Državo najdemo v dveh največjih bankah, Novi ljubljanski banki in Novi kreditni banki Maribor. Pa v številnih podjetjih. Primer? Saj veste, Slovenci imamo radi svoje pivo, Laško pivo. Tudi država je imela in ima (vedno preko omenjenih skladov) zelo rada svoje pivo! Ni kaj, tako kot pravijo pivovarji iz Laškega, zvestoba do roba! Vseeno pa nekaj ne štima v celotni zgodbi: Slovenija je po letu 1991 zaživelila nov sistem tržnega gospodarstva, ki prisotnosti države ne predvideva, vsaj v tako izraziti obliki ne. Okoli gospodarstva in politike se ustvarja začaran krog, v katerem se dejansko vrtijo vedno iste osebe. Kajpak, zvestoba do roba!
Andrej Černič

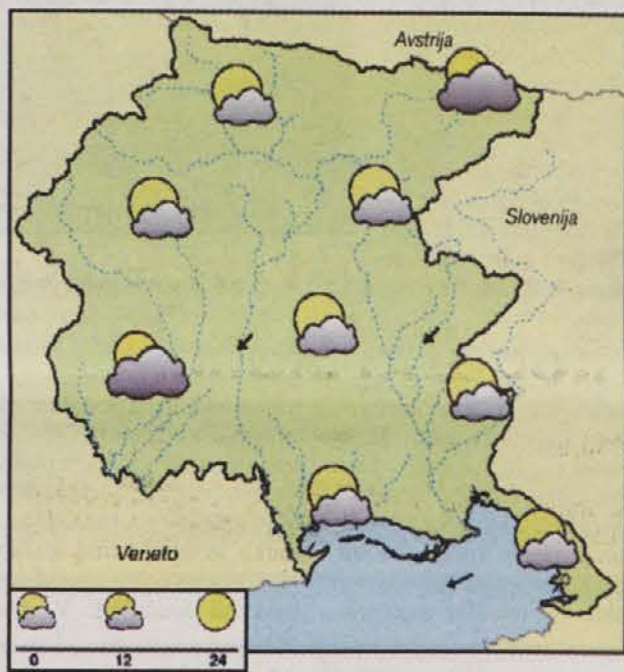
Vremenska napoved ARPA-OSMER za Furlanijo - Julijsko krajino

SPLOŠNA SLIKA:

Ciklonsko območje se pomika proti Balkanskemu polotoku. V petek zvečer nas bo dosegla izrazita atlantska fronta.

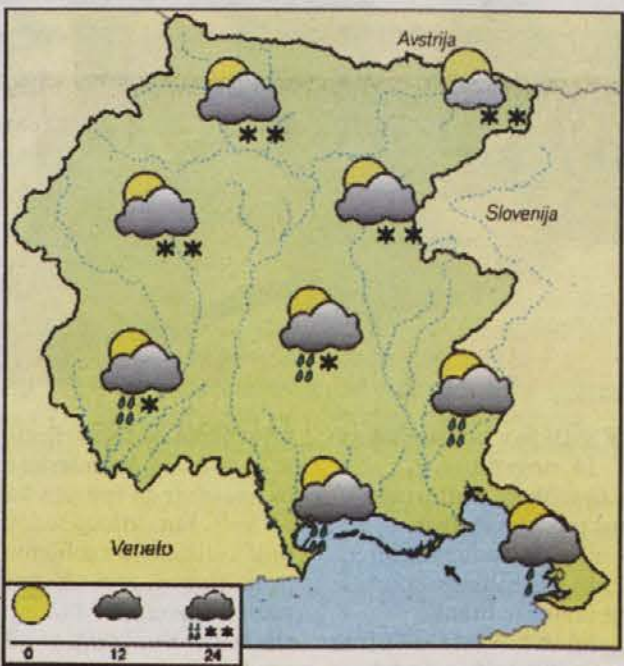
ČETRTEK, 24. novembra 2005:

Spremenljivo bo. Na obali bo pihala močna burja, ki bo oslabela v teku dneva, v ravninskem pasu bo dopoldne pihal zmeh severovzhodni veter.

PETEK, 25. novembra 2005:

Dopoldne bo še prevladovalo razmeroma lepo vreme. V gorah in v ravninskem pasu bo hladno. Zvečer se bodo pojavljale padavine. Na obali in v spodnjem ravninskem pasu bo deževalo, v gorah bo snežilo, v podgorju pa lahko deževalo ali snežilo. Na obali bo zvečer zapihal jugo. Padavine bodo izrazite.

OBETI:

V soboto dopoldne bodo predvsem v vzhodnih predelih še močne padavine. V popoldanskih urah se bo vreme izboljšalo. Zvečer bo ponekod lahko nastala poledica.

Deželna meteorološka opazovalnica F - Jk

www.meteo.fvg.it, slovensko@osmer.fvg.it, tel. 0432 934111

1000 in 1 noč na bregovih Nila (1)

Dobrodošli v Egipt!

Brnik je prototip vremen-skih izkušenj, ki ti jih lahko ponudi kotanja Ljubljanskega barja. Sami si lahko predstavljate, kako se kaže hladno aprilsko jutro zgodaj zarana (ob kakih polšestih) na "velikem" ljubljanskem pristajališču in vzletišču. Somrak, ki se počasi umika svinčeni sivini deževnega dneva. Par kapljic dežja iz muhavih oblakov plašno vlaži enobarnost betonskih zgradb in letaliških stez, ki se zdijo kromatični podaljšek prebujajoče se zgodajsonne okolice.

Ob vremenu primernih občutkih jutranjega bujenja in neprespanske noči smo s sošolci sedeli pri kavi in čakali na hladnem nastavku, ki je v letališkem kaficu nadomeščal bolj tradicionalne mize. "Oh, Berlusconi", me pozdravi sošolec Matija (ta vzdavek sem si "zaslužil", ker sem sošolcem na fakulteti večkrat razlagal o "veličastnosti" podvigov našega premiera). Prisedem k njemu in ostalim sošolcem in v pričakovanju na vkrcanje naravnostno se zadnje slovensko kavo. Mešani občutki pred vzletom in skrbi glede tega, ali smo v itak prepolne kofčke stlačili vse potrebno, so povzročili, da smo učinke kofeina občutili močnejše kot običajno. Adrenalin, ki smo ga le s težavo zadrževali, se je v mešanici z zaužito kavo sprostil po telesu.

Pred nami je bil dvotedenski izlet v deželo faraonov, ki smo ga podoživljali kot zadnjo priliko, da v naši študentski karieri skupaj zaživimo 14 dni. Letalo, mali boeing, nas je medtem že čakalo na vzletni stezi. Med vkrcavanjem se nam je sicer še trudno oko zausstavilo na zadnjem slovenskem utrinku. Na letališki stezi smo

opazili pod izrazitim klobukom, v siv dvovrstni suknjič in skrbno urejeno brado ovito figuro, ki je z delovno aktovko hitela proti manjšemu "poslovnemu" letalu. Ni bilo težko ugotoviti smeri poleta: Bruselj! "Slovenija, Evropa te kliče" smo pomislili. Poslovni možakar je bil zunanji minister (tedaj še v Ropovi vladi) Dimitrij Rupel.

Že v naslednjem trenutku nas je jekleni ptič pogoltnil v svoj udobni želodec. "Good morning and

Domačin na osličku - Giza (foto AC)

welcome!" so nas vseppek pozdravljali egipčanski člani posadke, stvardi in stvardese, in postali tako prve lastovke znanilke prijetnih pomladnih sapic dobrohotnosti in ustrežljivosti Egipčanov. Senzorji naših čutil so v obliki refleksov takoj planili na dan in nas obvestili, da nekaj ni v redu: posadka je bila skoraj izključno moškega spola (ena sama stewardesa na letalu!!!). V malem

boeingu zasebne egipčanske letalske družbe, s katero smo leteli, smo vsi potniki postajali čedalje bolj pozorni na tiste "čudne in nenavadne" posebnosti drugačne kulture, ki jih kot take prepoznavamo skozi debele leče pred-sodkov.

Zelo me je zanimalo, v kakšni obliki bomo na našem potovanju srečali mešanje zahodne in domače kulture in kako bo to potekalo. Turistična plat Egipta, sem si predstavljal, mora biti polna takih čudnih mešanic: turiste je treba namreč servirati s hamburgerji, pizzami in kokakolo zato, da si jih pridobiš in da ne bodo nezadovoljni vzdihovali, kakšna neorganiziranost na področju turizma vlada v deželi ob Nilu. Hkrati pa morajo ti turisti dobiti tudi občutek, da so na dolgo in široko prepotovali Egipt, ga spoznali do obisti in izkusili vse, kar se je izkusiti dalo, pa čeprav so realno gledano komajda zaznali zanje predelan in prirejen nezaten komercialni delec neizmerne divjine in pustote, ki ju v sebi skriva zlati pesek smrtonosne Sahare. Taka turistična strategija bo ob povratku turiste pospremila domov presrečne: ob slikah bodo lahko domačim pripovedovali, da so na lastni koži preverili, da ima kamela dve grbi, dromedar pa samo eno in se bodo ob tem važili, kot bi izpeljali tako divjo pustolovščino, na katero bi bil ponosen sam Lawrence Arabski.

Medtem smo leteli nad južnim Sredozemljem. Betonsko sivi oblaki, nad katerimi je letalo plulo, kot bi se peljalo po nebesni avtocesti, so naenkrat izginili in nam tako podarili čudovit pogled na Grčijo in njene otoke. Naravne čudeže matere narave smo lahko spremljali vse do pristanka na kairskem letališču. Posebno zani-

Dobrodošlica v Gizi pri Kairu (foto AM in TZ)

mi je bil pogled iz ptiče perspektive na egipčansko prestolnico. Zabetonirano velemesto, ki s pomočjo božanstva Nila brani svoj obstoj in svoje meje pred večstoletnim v zlatorumeni peščeni plašč odetim zavojevalcem. Ob pristanku je moja pozornost pritegnila glasba iz kabine, kjer sta sproščeno sedela pilota. Glasba

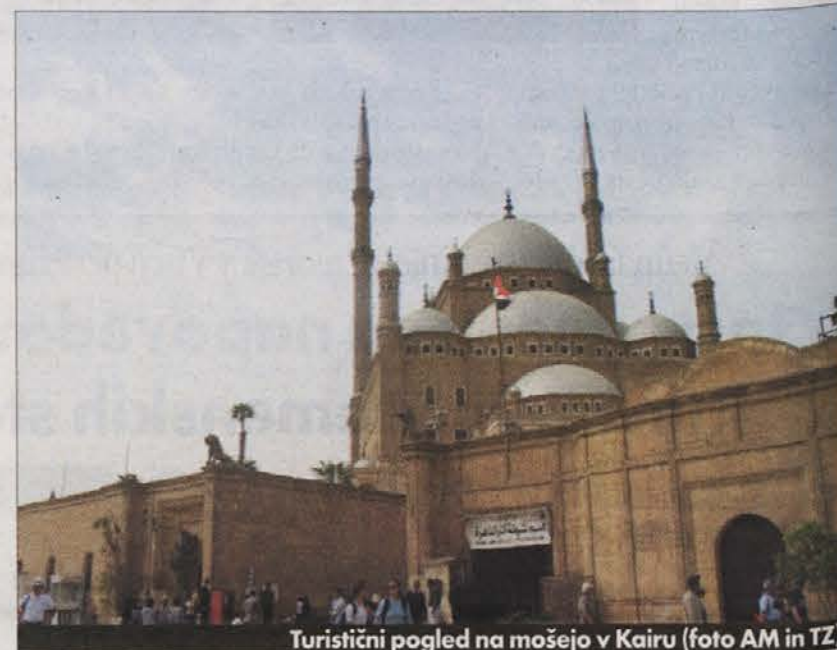
me je bila dobro znana: vrteli so eno od mojih najljubših skupin, U2. Iz zvočnikov je odmevala "nekonvencionalna" uspešnica irske skupine The sweetest thing. Gre za pesem, ki se je po Bonovih besedah kot pravi glasbeno-melodični izbruh prelila na notno črtovje, ne da bi bila potem dodatno izpoljena in dodelana. To je čuti-ti v "strlečih" visokih tonih in v na prvi pogled neprečiščnem in raznolikem ritmu. Čudna pesem, različna od tipičnih balad With or without you, Where the streets have no name ali agresivnejših Sünday, bloody sunday in Pride. In prav v tej svoji različnosti privlačna.

Izkricali smo se. Meni je v glavi še

vedno odmeval refren Bonove pesmi: "Oh, the sweetest thing." Iznenada sem se zavedel, da smo prišli v nov svet, ko se je vodnik obrnil do nas: "Dobrodošli v Afriki!" Naenkrat so dobrodošlice začele kar deževati na nas: pozdravljali so nas vsi, policaji, piloti, navadni nositelji kovčkov. Čudovito vzdušje, ki te spravi v do-

življenjsko važne "upravne kroleke" za bivanje v deželi faraonov, jih veselo potisnil na sredinske strani potnega lista, te pogledal, se široko nasmeljal in pozdravil z besedami, ki so v nekaj dneh postale naš najljubši refren: "Welcome to Egypt" (Dobrodošel v Egiptu).

Hvala, sem pomislil, se mu na-

Turistični pogled na mošejo v Kairu (foto AM in TZ)

bro voljo. Večmilijonsko velemesto, ki ti daje vtis domačnosti. Nazadnje smo stopili še pred možakarja, ki nam je v potne liste lepil vizume. Seveda zelo domače. Z jezikom je oslinil za nas

smehnil in odkorakal. Afrika nas je sprejela s svojim velikim črnim srcem in nas s tem iznenadila. Welcome to Egypt torej!

/ dalje
Andrej Černič

Kulturni dom/Knjžni novosti pri ZSŠDI Predstavili zbornika o zamejskem športu

Foto Bumbaca

ZSŠDI je v ponedeljek, 14. novembra, v goriškem Kulturnem domu predstavila dva zbornika: že tradicionalni zbornik Slovenskega športa v Italiji (avtor je Branko Lakovič) in novost Od Osima do maja 2004, ki je nastal izpod peresa goriškega kulturnega delavca Vilija Prinčiča.

Prinčičeva knjiga obravnava šport in najpomembnejša športna tekmovanja, ki so pomagala rušiti mejo. Po Osimskih sporazumih je meja postala nekoliko bolj prepustna, tako da so se lahko razvila tradicionalna športna srečanja, ki so na obeh straneh meje

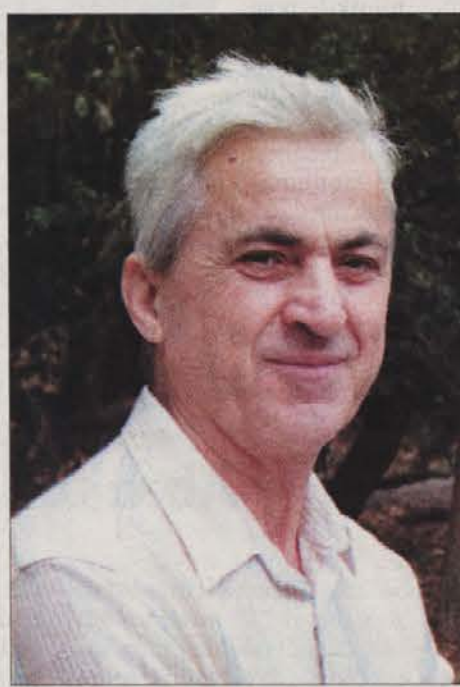
privabljala na tisoče ljudi. Šlo je za pohode, kolesarske dirke in nazadnje za spuste s kajaki po Soči. Kot priloga je izšla tudi knjižica, ki zaobjema vse prireditve ob prvi obletnici vstopa Slovenije v EU. Ob Prinčičevi knjigi je bil predstavljen tudi tradicionalni Zbornik slovenskega športa v Italiji, ki ga je uredil Branko Lakovič. Obsežna publikacija (432 strani, več kot 450 slik in 40 sodelavcev) natančno opisuje delovanje slovenskih športnih društev v Italiji. Obe publikaciji sta dvojezični, da bi - tako Jure Kufersin, predsednik ZSŠDI - naš šport približali tudi italijanski publikli.

Prejeli smo Izola proti Gregoriču

Kako je bilo mogoče, da se je Kocijancičevo priznanje gospodu Milanu Gregoriču tako politično zavrnilo in to z manjšino v izolskem svetu, ki ni zmogla dovolj širine in modrosti. Sicer pa je ta manjšina s takim dejanjem najbolj škodovala lastnemu ugledu, saj je zavrnitev nagrade uglednemu kulturnemu delavcu Istre "slabokrvno politično dejanje", ki nikakor ne prispeva k sožitju med narodi. To, kar so očitali Milanu Gregoriču, delajo sami. Za sožitje sta vedno potrebna dva ali več.

Res pa je, da je Milan Gregorič glasen in odločen kritik razmer v sedanjem in preteklem času, da je dober poznavalec življenja slovenske Istre in da piše brez dlake na jeziku. In to je tisto, za kar je moral biti politično kaznovan, in to kljub temu da je sedemčlanska kulturna komisija presodila, da je te nagrade vreden. Je že tako, da se kadi, kar pove veliko in to kljub dejstvu, da je sam med njenimi ustanovitelji. Ni dvoma, da je Milan Gregorič kulturnik velikega formata in prav smešno je, da so mu zavrnilo nagrado prav politiki. Veliko hujše bi bilo, če bi to storili

kulturniki. Zamenjajte že enkrat tak licemerski in sprevržen pravilnik in ponovite postopek za isto dejanje. O Boršnikovem prstanu odločajo kulturniki in ne mariborski svetniki. Zaradi peščice izolskih svetnikov še ni konec sveta. Moralni zmagovalac je vsekakor g. Milan, to mu priznamo bralci njegovih prispevkov in knjižnih izdaj. In tudi če bi se g.

Milan Gregorič res "preveč" zavzemal za slovenstvo, to še ni noben greh, ampak njegova pravica. SLOVENSTVO NI NIČ MANJ VREDNO OD MULTIKULTURNOSTI, AMPAK JO S SVOJO KULTURO BOGATI. Prvi korak do multikulturnosti je zavedanje samega sebe in svojih korenin. To velja za vse narode sveta. Če pa je za koga njegovo pisanje sporno, bo to on znal najbolje razložiti, saj je odličen poznavalec italijanske narodnosti, kulture in politike.
Magda Rodman, Vipava

Povsod prisotni, kjer nas potrebujete...

6x v tednu tudi ob sobotah*
Podružnica v Gorici
Drevored 20. septembra 138

*Odprto od 09.00 do 12.30

... 3% letna donosnost**
obvezna na 3 leta

vaše domače banke

Zadružna Banka Doberdob in Sovodnje